

شناسایی و الویت‌بندی مؤلفه‌های قدرت نرم در دانشگاه بر اساس مدل فازی VIKOR

کریم اسکندری^۱

رضا رستم‌زاده*^۲

چکیده

در سالیان اخیر چهره جدیدی از قدرت در عرصه تعامل میان کشورها پدیدار شده که اندیشه و تفکر جامعه را مورد تهاجم خود قرار داده است، با توجه به اینکه جبهه اصلی جنگ نرم در داخل کشور، فضای دانشگاه می‌باشد، نقش اساتید و دانشجویان به عنوان فرماندهان جنگ و افسران جوان حایز اهمیت می‌باشد. اساتید دانشگاه می‌توانند ادراک مناسب از وضعیت موجود را به دانشجویان منتقل و اتکا به بصیرت، ایمان و تقوای دینی و صیانت از جوهره ایمانی و بنیان‌های فکری و روحی را از الزامات مقابله با دشمن معرفی نمایند. بنابراین هدف اصلی مقاله حاضر شناسایی و الویت‌بندی مؤلفه‌های قدرت نرم در دانشگاه می‌باشد. برای دستیابی به این هدف از روش مدل فازی VIKOR استفاده شده است. نتایج به

^۱. گروه مدیریت دولتی، دانشگاه پیام نور، تهران.

Skandarik@yahoo.com

^۲. استادیار، گروه مدیریت، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه. نویسنده مسئول

Rostamzadeh59@gmail.com

دست آمده نشان می‌دهد که «رعایت اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه» نسبت به سایر مؤلفه‌های قدرت نرم در دانشگاه‌ها از اهمیت بیشتری برخوردار هست و «طرح کاروان راهیان نور دانشگاهی» نسبت به یازده مؤلفه‌ی قدرت نرم از اهمیت پایین‌تری برخوردار هست. همچنین دانشگاه آزاد اسلامی در معیار؛ «تولید علم و دانش»، دانشگاه تبریز نیز در معیار؛ «الگوسازی در دانشگاه بر اساس آموزه‌های دینی»، و دانشگاه پیام‌نور در معیارهای؛ «خدامحوری» و «ولایت‌مداری اساتید» نسبت به سایر مؤلفه‌های ۱۱ گانه‌ی قدرت نرم وضعیت خوبی دارد. در نهایت «دانشگاه آزاد اسلامی» از لحاظ دارا بودن مؤلفه‌های یازده گانه قدرت نرم در جایگاه نخست و «دانشگاه تبریز»، «پیام نور» و «علمی کاربردی» به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار دارند.

کلیدواژه‌ها: قدرت نرم، فرهنگ، اخلاق حرفه‌ای، هوش اخلاقی، خدا محوری، ولایت‌مداری، جنبش نرم‌افزاری

۱. مقدمه

وجه تمایز نظام جمهوری ایران از دیگر انقلاب‌های جهان، ماهیت اسلامی، دینی و مردمی بودن آن است. در ابتدای تشکیل این حکومت، اسلام به منزله یک اصل در این خروش و حرکت انقلابی، زمینه تحرک مردم را فراهم ساخت و عامل اصلی پیروزی این انقلاب شد. گویا با ظهور انقلاب ایران به رهبری مرجع روشن ضمیر، امام خمینی (ره)، گم‌شده‌ای آشنا رخ برآورد. خواست درونی امام خمینی (ره) در ایجاد انقلاب، به یک خواست همگانی و بیرونی مبدل، و در اجتماع مطرح شد. این امر عامل وحدت و تحرک مردم، پیرامون یک خواسته مشترک، یعنی اسلام شد (جعفری‌پناه و میراحمدی، ۱۳۹۱). بخش مهمی از راهبرد نرم دشمن علیه «جمهوری اسلامی ایران» استفاده از مجاری فرهنگی خاصه «دانشگاه‌ها» است. طبعاً با توجه به ماهیت تهدیدات علیه جمهوری اسلامی ایران که عموماً فرهنگی می‌باشد راه کار مقابله نیز اقدامات و کارهای فرهنگی می‌باشد. دانشگاه می‌تواند یکی از مراکز مهم و راهبردی نظام در حوزه مقابله با جنگ نرم و به طبع آن افزایش دهنده قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران باشد. دانشگاه می‌تواند با بهره‌گیری از امکانات و پتانسیل موضوع این سرمایه اجتماعی را در بستر تولید علم، ارتقای خودباوری و اعتماد به نفس، تلاش برای تحقق ایده جنبش نرم‌افزاری و تبدیل ایران به مرجعیت علمی منطقه و کمک به اتحاد و انسجام اجتماعی در کنار ایجاد امید و انگیزه برای تحرک اجتماعی و حفظ و تقویت مبانی مردم سالاری دینی فقه محور کمک و ابعاد قدرت ایران را در مواجهه با تهدیدات نرم افزایش دهد.

با نگاهی به جنگ نرم از منظر قرآن و استفاده از جنگ روانی و شیوه‌های مقابله با آن و پیشینه تاریخی می‌توان به این سؤال فرعی پاسخ داد که در عصر حاضر که عصر ارتباطات می‌باشد جنگ نرم چه تأثیری بر نقش و جایگاه دانشگاه به عنوان یک ابزار اعمال نفوذ داشته است. آسیب‌ها و تهدیدات در سطح دانشگاه‌ها کدامند؟ در این میان نقش اساتید و دانشجویان به عنوان اصلی‌ترین، تأثیرگذارترین افراد در

طراحی و اجرای راهبردهای لازم و ایجاد خاکریزهای فکری و فرهنگی و الگوی جامعه و جلوگیری از پیشروی دشمن بسیار برجسته تر و پررنگ تر از سایر قسمت ها می باشد. از همین رو رهبر معظم، دانشجویان را افسران و اساتید دانشگاه ها را، فرماندهان جبهه مبارزه با جنگ نرم دشمن دانسته اند (لباف، ۱۳۹۰: ۱۰۴). پرسش اصلی مقاله حاضر این است که مؤلفه های قدرت نرم در دانشگاه های استان آذربایجان شرقی کدام- اند؟ و میزان تأثیر هر یک از این مؤلفه ها در دانشگاه های آزاد اسلامی، پیام نور، علمی کاربردی و تبریز به چه ترتیبی می باشد؟ و میزان بهره گیری از این مؤلفه های قدرت نرم در دانشگاه های مورد مطالعه به چه صورت می باشد؟

در پاسخ به این پرسش ها باید گفت، مبانی قدرت نرم در دانشگاه ها، بر مؤلفه هایی مانند؛ تولید علم و دانش، اخلاق حرفه ای رؤسای دانشگاه، هوش اخلاقی بالای اساتید، فرهنگ مقاومت و شهادت در دانشگاه، خدامحوری، الگوسازی در دانشگاه بر اساس آموزه های دینی، ولایت مداری اساتید، طرح کاروان راهیان نور دانشگاهی، بومی کردن علوم انسانی در دانشگاه، جنبش نرم افزاری در دانشگاه، مرجعیت علمی ایران در منطقه و جهان استوار است که شکل دهنده ساختار قدرت در دانشگاه ها می باشند. دانشگاه ها در برخی موارد، به دلیل عدم استفاده درست از مؤلفه های قدرت نرم، در مقام اجرا با محدودیت هایی روبه رو بوده است.

۲. مبانی نظری تحقیق

مبانی نظری پژوهش به شرح زیر می باشد:

۱.۲ جنگ نرم از منظر قرآن:

تاریخچه جنگ نرم قدمت فراوانی داشته و قبل از اسلام نیز در جنگ ها مورد استفاده قرار می گرفته است. در بدو ظهور دین مبین اسلام، کفار با شیوه های مختلف از جمله جنگ روانی به مقابله با رسول گرامی اسلام (ص) پرداخته و متقابلاً پیامبر عظیم الشان نیز شیوه هایی را برای خنثی سازی و اقدام متقابل به کار می بستند. از جمله تعابیر قرآن در تبلیغات دشمنان علیه احکام اسلامی در سوره انعام آیه ۱۲ چنین آمده است: «و انّ الشیاطین لیوحون الی اولیائهم لیجادلواکم». یعنی «اهریمنان سخت به دوستان خود وسوسه کنند تا با شما به جدل و منازعه برخیزند». حداقل برداشت از آیه این است که کار برخورد و جنگ روانی علیه پیامبر اسلام (ص)، کاری سازمان دهی شده است؛ زیرا این وسوسه از سوی نخبگان به پیروان آنان است و این، حکایت از نوعی تشکل و سازمان دارد و در تعبیر آیه، واژه «لیوحون» نشان از اصرار بر کارشان و این که اقدامات آن ها دفعی و اتفاقی نبوده (منصورنژاد، ۱۳۸۶).

در آیه ۲۱۷ سوره مبارکه «بقره» خداوند متعال می فرماید: «و لایزالون یقاتلونکم حتی یردوکم عن

دینکم این استطاعوا» یعنی؛ «دشمنان شما همواره با شما در جنگ هستند». واژه «لا يزالون» دلالت بر استمرار دارد و گویای آن است که دشمنان همیشه با شما در جنگ می‌باشند. در سوره بقره آیه ۱۹۴ چنین آمده است: «فمن اعتدى عليكم فاعتدوا عليه بمثل ما اعتدى عليكم». یعنی «وقتی دشمنان با شما وارد جنگ شدند، شما هم با آن‌ها مقابله به مثل کنید». اگر جنگ نظامی است باید از طریق نظامی وارد شد، اگر جنگ اقتصادی است باید از طریق اقتصادی رو به رو شد و اگر جنگ فرهنگی و فکری است باید مقابله به مثل ما هم به همان صورت شکل گیرد. همچنان که دشمنان در تدارک وسایل و ابزار نوین علیه اسلام و مسلمین می‌باشند، مسلمانان باید همواره آمادگی دفاع داشته و به کسب تجهیزات مناسب اقدام نمایند. سوره مبارکه «انفال» آیه ۶۰، مسلمین را به تجهیز عده و عده فرا خوانده، فلسفه آن ایجاد ترس و وحشت در دل دشمنان خدا و مسلمانان می‌باشد. جنگ نرم از نظر قرآن جنگی است که ایمان و اعتقادات دینی و فرهنگی مردم را هدف قرار می‌دهد؛ به همین علت در قرآن کریم نوعی از جنگ نرم و مبارزه با آن را در قالب‌های مختلف مشاهده می‌کنیم که شگردهای مشرکان برای مقابله با پیامبر اسلام (ص) و تضعیف روحیه مسلمانان نمونه‌ای از آن است که این شگردها در میان اهل کتاب نیز برای مقابله با پیامبر (ص) رایج بوده است.

۲.۲ قدرت‌شناسی و مفاهیم قدرت نرم:

تشخیص این که قدرت می‌تواند بدون کاربرد تهدیدها یا مشوق‌ها نیز اعمال گردد در آراء متفکرانی پیش از «جوزف نای»^۱ نظیر «میشل فوکو»^۲، «پیر بوردیو»^۳ و «انتونیو گرامشی»^۴ و دیگران هم قابل رؤیت است که به گونه‌ای از قدرت نرم اشاره‌هایی داشته‌اند. برای نمونه «استیون لوکس»^۵ معتقد است که نیازی نیست قدرت الزاماً عریان یا رفتاری باشد بلکه می‌تواند از طرفی اعمال گردد که به صورت ناخودآگاه بر شکل‌گیری ترجیحات اثر می‌گذارد. اما با این حال در ادبیات معاصر روابط بین‌الملل، بحث قدرت نرم با نام «جوزف نای»^۱ گره خورده است. اصطلاح قدرت نرم را نای اولین بار در کتابی تحت عنوان «ملزم به رهبری» که در سال ۱۹۹۰ منتشر گردید به کار گرفت. اما مقصود وی از قدرت نرم چیست؟ قدرت نرم عبارت است از توانایی کسب مطلوب از طریق «جاذبه» نه از طریق اجبار یا تطمیع. قدرت نرم توانایی شکل‌دهی، اثر گذاری و تعیین باورها و امیال دیگران است به نحوی که تضمین‌کننده اطاعت و فرمانبرداری آنان باشد. جوزف نای در کتاب «پارادوکس قدرت آمریکایی» در تشریح مفهوم قدرت نرم می‌گوید یک کشور ممکن است نتایج مطلوب خود را در عرصه‌ی سیاست جهانی صرفاً به این دلیل

¹ Joseph s.Nye

² Michel Foucault

³ Pierre boour dieu

⁴ Antonio Gramsci

⁵ Steven Lukes

کسب نماید که دیگر کشورها می‌خواهند از وی پیروی کنند، او را سرمشق خود قرار می‌دهند و زبان به تحسین ارزش‌هایش می‌گشایند، وی این شیوه اعمال قدرت غیرمستقیم را که از طریق جاذبه، دیگران را وادار کنیم تا آنچه را بخواهند که ما می‌خواهیم، را قدرت نرم می‌نامند. بنابراین مطابق نظریه نای، فراسوی قدرت سخت افزاری، ابزارهای قدرت دیگری نیز یافت می‌شوند که ریشه در گிரایی فرهنگی و ایدئولوژیک یک بازیگر در انظار دیگران دارند (لباف، ۱۳۹۰: ۱۰۶).

بنابراین، با تکامل رادیو از ۱۹۲۰ تا ۱۹۹۰ و همچنین تلویزیون از ۱۹۲۶ تا ۱۹۹۰ و تکامل ماهواره‌ها از ۱۹۵۷ تا ۱۹۹۰ همه معادلات افکار عمومی در مرزهای رسمی به هم خورد و باعث پدید آمدن بحث‌های طولانی از چگونگی ساخت افکار عمومی ملی و جهانی شد. در جنگ جهانی دوم، دیگر نتیجه جنگ در میدان‌ها مشخص نمی‌شد، بلکه با استفاده از رادیو با اطلاع رسانی و تضعیف اراده مردم و ایجاد وحشت از روند چگونگی، رخدادهای آینده در شهرها مشخص می‌شد. «نای» زمانی قدرت نرم را مطرح کرد که ابزار اطلاع رسانی در اوج تکوین بود و مردم آمریکا در جنگ ویتنام، قدرت آن را درک کرده بودند. قدرت یعنی توانایی تأثیرگذاری بر دیگران برای رسیدن به نتایج مطلوب؛ راه‌های رسیدن به این هدف ۳ راه عمده هستند؛ اجبار، تطمیع یا جذابیت. قدرت نرم یک کشور در وهله اول از ۳ منبع ناشی می‌شود؛ فرهنگ آن (که برای دیگران جذاب باشد)، ارزش‌های سیاسی (وقتی در داخل و خارج به آن پایبند باشند) و سیاست خارجی (وقتی مشروع و دارای پذیرش اخلاقی باشد)؛ اما ترکیب این منابع همیشه هم آسان نیست.

همچنین برخی «حمید مولانا» را نظریه‌پرداز قدرت نرم می‌نامند و خود ایشان نیز ادعایی دارد که آن را در سال ۱۹۸۶ در کتاب «اطلاعات و ارتباطات جهانی: مرزهای نو در روابط بین‌الملل» با عنوان قدرت نامحسوس مطرح کرده است (محمدی، ۱۳۸۷: ۲۴)؛ اما محافل دانشگاهی، از «جوزف نای» با عنوان نظریه‌پرداز اصلی این نظریه نام می‌برند و وی اولین شخصی است که قدرت نرم را مفهوم‌سازی کرده است. نای، قدرت نرم را شیوه‌ای برای رسیدن به نتایج دلخواه، بدون تهدید و تشویق آشکار و ملموس - دانسته، معتقد است یک کشور و حاکمیت می‌تواند بر این پایه به مقاصد مورد نظر خود برسد. بنابراین، قدرت نرم، کسب اهداف مورد نظر، از طریق جذب کردن است، نه از طریق اجبار، زور و پاداش (نای، ۱۳۸۹: ۴۷).

امروزه، از فرهنگ به منزله مهم‌ترین منبع قدرت نرم نام برده می‌شود (پوراحمدی، ۱۳۸۹: ۳۰۶). قدرت نرم که گاهی آن را قدرت هنجاری، انگاره‌ای و عقیدتی می‌نامند، بر فرهنگ و ارزش‌ها تکیه دارد (اصغریان کاری، ۱۳۸۹: ۳۲). جهت‌دهنده ذهن و رفتار، در همه حوزه‌های اجتماعی است. فرهنگ یک کشور بیانگر شخصیت و هویت یک کشور است (افتخاری و همکاران، ۱۳۸۷: ۱۷۴). می‌توان گفت، نظم اجتماعی از طریق فرهنگ ساخته یا بازتولید می‌شود و یا مورد مخالفت قرار می‌گیرد (تاجیک، ۱۳۸۴: ۴۴). به باور «جوزف نای»، نظریه‌پرداز قدرت نرم، ارزش‌های مثبت سیاسی یک کشور در بعد داخلی و خارجی می‌تواند قدرت نرم یک کشور را افزایش دهد. در بعد داخلی، پاسخگو بودن به مردم، رعایت اخلاق و

اجرای عدالت، همگی از ارزش‌های مثبت یک حکومت است. در عرصه خارجی، هر حکومتی که میزان تعاملات و مناسباتش در عرصه بین‌الملل و منطقه‌ای با نهادهای دیگر سنجیده‌تر و همگراتر باشد و اختلاف‌ها را به حداقل برساند و به معاهدات بین‌المللی پایبند باشد، قدرت نرم آن افزایش می‌یابد (بیکی، ۱۳۸۹: ۵۹-۶۱). دیپلماسی عمومی، یکی از ابزارهای کلیدی قدرت نرم است (میلسن و همکاران، ۱۳۸۸: ۴۱). جذب قلوب و افکار، در این نوع دیپلماسی مشهود است (گلشن‌پژوه، ۱۳۸۷: ۲۲)؛ زیرا تلاش بر این است که دیپلماسی، همراه با اخلاق مورد توجه قرار گیرد. از این‌رو، امروزه بیشتر کشورها می‌کوشند در دیپلماسی و روابط بین کشورها، خود را اخلاقی نشان دهند. با توجه به اینکه در قدرت نرم، توأم ساختن دیپلماسی با اخلاق یک امتیاز است و کشورها می‌کوشند خود را بدان متصف سازند، این نوع دیپلماسی، اخلاقی‌تر و انعطاف‌پذیرتر است (خانی، ۱۳۸۲: ۱۳۷-۱۳۹).

۳.۲ قدرت نرم در جمهوری اسلامی ایران:

امروزه فرهنگ، هویت و روح روابط بین‌الملل را تشکیل می‌دهد (پوراحمدی، ۱۳۸۹: ۳۱۹). نظام اسلامی ایران از ابتدای تشکیل، دارای مؤلفه‌ها و ویژگی‌های فرهنگی و اسلامی بوده و این موضوع موجب شده است، تا به دنبال اعمال قدرت فرهنگی در سیاست جهانی باشد. امروزه بیشترین مقاومت در جهان اسلام، از ناحیه فرهنگ صورت می‌گیرد و این باعث شده است فرهنگ و تمدن غرب احساس خطر کند. هانتینگتون از نظریه‌پردازان مشهور غربی اذعان می‌دارد، اقتصاد و تسلیحات قوی در کشورهای اسلامی ما را به چالش نکشیده، بلکه فرهنگ آن‌ها به گونه‌ای است که در مقابل ما ایستاده‌اند و تمدن ما را تهدید می‌کنند. همچنین جوزف نای، نظریه‌پرداز مشهور قدرت نرم بیان می‌دارد، کشوری مانند جمهوری اسلامی ایران، با توجه به بافت فرهنگی‌اش، که اساس آن اسلام و تشیع است، با قدرت سخت قابل شکست نیست (نای، ۱۳۸۹).

۴.۲ تبارشناسی دانشگاه و توسعه قدرت نرم:

دانشگاه سازمانی با قدمتی بسیار طولانی است و در همه‌ی تمدن‌ها و جوامع بشری از جمله ایران به صورت‌های مختلف و با عملکردهای متفاوت وجود داشته است، دانشگاه امروزی در کشورهای مختلف این میراث گذشته را دربر دارد. اغلب دانشگاه‌ها را به دور از گذشته به فراز و نشیب آن‌ها با تاریخ غربی مترادف می‌دانند (یمنی‌دوزی سرخابی، ۱۳۸۸: ۱۳). البته علی‌رغم این برداشت در کشورهایی چون؛ چین، ایران، هند، مصر و اسلام نیز با نام‌های متفاوت وجود داشته است. واژه (Universitas) در زبان لاتین در قرون وسطی به معنی کلیت بود (یمنی‌دوزی سرخابی، ۱۳۸۸: ۱۵). در قرون وسطی نیز ابتدا به معنی یک صنف خاص همانند دیگر صنوف مطرح بود و سپس به اجتماعی از استادها و دانشجویان گفته شد (یمنی-دوزی سرخابی، ۱۳۸۸: ۱۵). بدین ترتیب معنای حرفه‌ای، فنی و انشایی دانشگاه نمود پیدا کرد (یمنی-

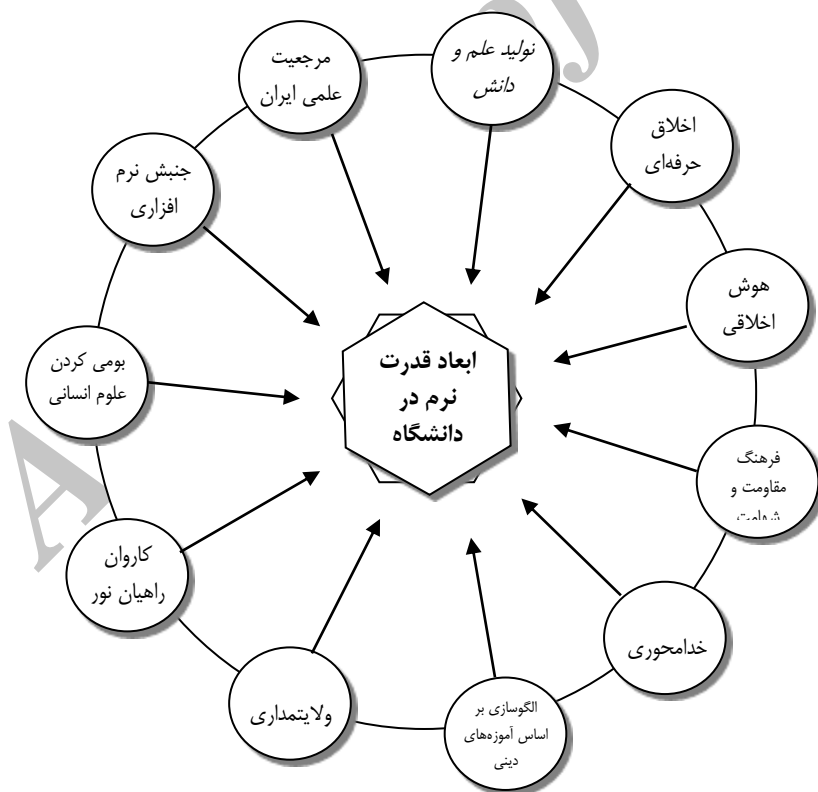
دوزی سرخابی، ۱۳۸۸: ۱۶). در قرون وسطی آموزش عالی در اروپای غربی نظام مند شد و تمام دانش‌های موجود در مؤسسات تخصصی به نام دانشگاه قرار داده شد. در ایران آغاز آموزش عالی به دارالفنون (۱۲۶۸ ه. ق)، دانشسرای عالی ۱۳۰۷ ه. ش، دانشگاه تهران ۱۵ بهمن ۱۳۱۳ ه. ش بر می‌گردد (سرخابی ۱۳۸۸: ۲۳۵). البته تجربه‌ای دیرین از آموزش عالی قبل از این مؤسسات در عصر ساسانی نظیر تسیفون، جندی شاپور و ... وجود داشته است. بعد از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی آموزش عالی در بعد کمی رشد فراوانی پیدا کرد. امروز در کشور ایران نزدیک به ۱۰۰۰ واحد دانشگاهی در اقصی نقاط کشور مشغول آموزش دانشجویان هستند. یکی از بزرگترین مؤسسات آموزش عالی غیر دولتی که پا به پای دانشگاه‌های دولتی رشد کرد و امروز بیش از ۵۰ درصد دانشجویان کشور را پوشش می‌دهد، دانشگاه آزاد اسلامی است. در کنار این رشد کمی بحث تولید علم و انتشار مقالات علمی در این سال‌های اخیر شتاب خوبی گرفته و می‌رود ایران به مرجع علمی منطقه تبدیل شود. تبار شناسی دانشگاه به ما نشان می‌دهد که محلی است برای آموزش، توسعه مهارت‌ها، مرکزی است برای پژوهش و تولید علم و بالندگی منابع انسانی (سرخابی، ۱۳۸۸: ۱۳۶).

رویاری و نزاع فرهنگی و سیاسی جبهه استکبار علیه انقلاب اسلامی هر روز ابعاد گسترده و شتاب فزون تری به خود می‌گیرد. شرایط و تحولات جاری حکایت از جنگ نرم سازماندهی شده علیه انقلاب اسلامی است و در این راهبرد دشمن دانشگاه، استاد، دانشجو را به عنوان گروه هدف مورد توجه قرار داده است. البته انقلاب اسلامی در ایران به لحاظ ماهوی و ابعاد فرهنگی با اتکا به اسلام و ارزش‌های فرهنگی و اعتقادی آن سد مستحکمی در برابر هجمه فرهنگی دشمن است. حقیقت آن است که انقلاب اسلامی در ایران در بستر و شرایطی پای در عرصه‌ی حیات سیاسی نهاد که «فرد هالیدی» از آن به معنایی متناقض و «مشیل فوکو» به روح جهان بی روح و امید جهان نا امید تعبیر کردند (فردهالیدی، ۱۳۶۴ و مشیل فوکو، ۱۳۷۹). جمهوری اسلامی ایران با تکیه بر آموزه‌های دینی توانست اعتماد ملت و خودباوری را به آن‌ها برگرداند (محمدی، ۱۳۸۸: ۲۰). بخشی از راهبرد مخالفان نظام اسلامی، رخنه در مراکز آموزش عالی و پرورش عناصر باب میل خود است. غرب‌زدگی و قشریت‌زدگی در حوزه فرهنگ از عناصر کلیدی در جنگ نرم است. دانشگاه متولی اصلی تربیت متخصص و نخبه جامعه است و هر چقدر دانشگاه بتواند نخبگان و عناصر متعهد و متخصص تربیت نماید سیستم سیاسی، اجتماعی کارآیی آن افزایش خواهد یافت. ژوزف نای (۲۰۰۶) در این رابطه مطالب جالبی را بیان می‌نماید که حکایت از جایگاه استراتژیک دانشگاه در ارتقای قدرت نرم هر کشور است. دانشگاه در جمهوری اسلامی ایران توانست با رجعت به ارزش‌های قرآنی و اسلامی گام‌های بلندی در تولید علم و دست‌یابی به خودکفایی بردارد که در این نوشتار به بخشی از این کارکردها که در نهایت می‌تواند قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران را افزایش دهد اشاره می‌شود.

۵.۲ مؤلفه‌های قدرت نرم در دانشگاه‌های استان آذربایجان شرقی:

در تهدید نرم بر خلاف جنگ سخت طیف وسیعی از جامعه در ابعاد فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی مورد حمله قرار می‌گیرند. لذا در شرایط کنونی حفظ و گسترش قدرت نرم از اهداف راهبردی کشورها است و برآند تا با بهره‌گیری از آن، جایگاه و موقعیت خود را در نظام بین‌الملل ارتقا بخشند. در این عرصه دانشگاه‌ها از جایگاه و موقعیت برجسته‌ای برخوردار هستند، دانشگاه به عنوان یکی از سازمان‌های تولید کننده قدرت نرم در جمهوری اسلامی می‌تواند نقش ممتازی در مقابله به تهدیدات نرم دشمنان که امروز از آن به ناتوی فرهنگی تعبیر می‌شود داشته باشد. دانشگاه ضمن ارتقای خودباوری دینی و ملی می‌تواند با افزایش تولید دانش استقلال و آزادی کشور را که مهم‌ترین هدف طراحان جنگ نرم است حفظ نماید. بنابراین در شکل شماره ۱. مؤلفه‌های قدرت نرم در دانشگاه‌ها به صورت زیر آورده شده است:

شکل شماره ۱. مؤلفه‌های قدرت نرم در دانشگاه‌های استان آذربایجان شرقی

۱.۵.۲ تولید علم و دانش در دانشگاه‌ها:

یکی از مؤلفه‌های فرهنگی قدرت نرم، اهمیت تولید علم و دانش است. در اسلام به موضوع تعلیم و تعلم توجه زیادی شده است؛ به گونه‌ای که در قرآن بیش از ۱۵۰۰ مرتبه واژه‌های مرتبط با عقل، معرفت و اندیشه به کار رفته است. ارزش کسب علم در تمدن و فرهنگ اسلامی هنگامی است که با معنویت همراه باشد. غربی‌ها علم را جدای از اخلاق و معنویت پیش بردند؛ اما جمهوری اسلامی ایران، علمی را مفید و با ارزش می‌داند که امور اخلاقی در آن لحاظ شده باشد. امروزه بر خلاف گذشته، کشوری قوی‌تر است که از لحاظ تولید علم قدرتمندتر باشد. امروزه سلاح اصلی کشورها و زبان رقابت آنها دانش است که در هیچ محدوده جغرافیایی محدود نمی‌شود. در نتیجه، دانش و تولید علم، بیانگر قدرت نرم‌افزاری یک کشور است (جعفری‌پناه و میراحمدی، ۱۳۹۱). ایران پس از انقلاب از نظر تعداد دانشجو، بیست و دومین کشور جهان است که در رشته‌های فنی در جهان در جایگاه چهاردهم، و در خاورمیانه بعد از مصر قرار دارد (بیگی، ۱۳۸۹: ۱۸۸). همچنین به لحاظ پیشرفت پزشکی و هسته‌ای، جزو ده کشور اول جهان است و در خاورمیانه مقام نخست را دارد. بنا بر گزارش‌های آکادمی ملی علوم انگلستان موسوم به انجمن سلطنتی علوم بریتانیا، ایران سریع‌ترین رشد علمی جهان را در دهه قبل داشته است. بر اساس این گزارش، بین سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۰، دانشمندان ایرانی ۱۳۲۳۸ مقاله علمی چاپ کرده‌اند؛ در حالی که این رقم در دو دوره قبل از آن، ۷۳۶ مقاله بوده است که این رشد ۱۸ درصدی را نشان می‌دهد. همچنین رشد علمی ایران ۱۱ برابر متوسط جهانی قلمداد شده است؛ که سریع‌تر از هر کشور دیگر است (خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۰). همچنین در سال‌های اخیر جمهوری اسلامی ایران سرمایه‌گذاری خوبی در دانشگاه‌ها به لحاظ تأمین بودجه‌های پژوهشی و کارهای بنیادی انجام داده است و شیب تولید مقالات در مجلات معتبر بین‌المللی *ISI* افزایش چشمگیری داشته است. به همین علت است که ایکرد (۲۰۰۸) تولیدات علمی را از عناصر اصلی قدرت نرم می‌داند (الماسی، ۱۳۸۸: ۱۵۳).

۲.۵.۲ رعایت اخلاق حرفه‌ای کارکنان دانشگاه:

امروزه داشتن اخلاق حرفه‌ای، به عنوان یک مزیت رقابتی در سازمان مطرح می‌باشد. فرد آر. دیوید^۱ می‌گوید: در سازمان، اصول اخلاقی خوب از پیش شرط‌های مدیریت استراتژیک خوب است اصول اخلاقی خوب، یعنی سازمان خوب (بیک‌زاد و همکاران، ۱۳۸۹: ۲). از بعد سازمانی با اتکا به اصول اخلاق، مدیران قادر می‌شوند تا تصمیم بگیرند که چه چیزی درست و چه چیزی نادرست است (الوانی و رحمتی، ۱۳۸۶: ۴۶). منظور از اخلاق حرفه‌ای مسئولیت اخلاقی فرد از حیث شغل است. هر شغلی مسئولیت اخلاقی خاصی می‌آفریند (لشکربلوکی، ۱۳۸۷: ۴). اخلاق حرفه‌ای عبارت است از یک فرآیند

^۱ F.Ar David

تفکر عقلایی که هدف آن محقق کردن این امر است که در سازمان چه ارزش‌هایی را چه موقع، باید حفظ و اشاعه نمود و نسبت به آن پایبند بود (سرمدی و شالباف، ۱۳۸۶: ۱۰۰). اخلاق حرفه‌ای باید بر دو مؤلفه استوار باشد: الف) مبتنی بر شناخت فرهنگ جامعه، ب) مبتنی بر شناخت کافی از حرفه. هر جامعه‌ای از یک فرهنگ خاص شکل گرفته است و در هر جامعه‌ای یک سری اصول اخلاقی وجود دارد که این اصول از یک فرهنگ پیروی می‌نمایند (جوهر دشتی و همکاران، ۱۳۸۷: ۸). اخلاق حرفه‌ای از طریق سالم‌سازی و بهینه کردن عملکرد امروز سازمان‌ها، بازار فردای آن‌ها را تضمین می‌کند و این کالای کم‌بهایی نیست (فرامرزق‌املکی، ۱۳۸۷: ۱۰۶-۱۰۷). اخلاق حرفه‌ای یکی از مؤثرترین کنترل‌های درونی یا خودکنترلی است (میرسپاسی، ۱۳۸۴: ۷۷). اما شرط لازم اعمال مدیریت، بر هر ماهیت یا پدیده‌ای، شناسایی مؤلفه‌های درگیر و اثرگذار بر آن ماهیت و پدیده و طبقه‌بندی آن در چارچوبی مشخص و قابل تشخیص است (خاوندکار و همکاران، ۱۳۸۸: ۱۳۹). بنابراین یکی از مؤلفه‌های قدرت نرم در بعد ارزش-های دانشگاهی، موضوع رعایت اخلاق حرفه‌ای کارکنان دانشگاه است. رابطه اخلاق و قدرت از منظر اسلام، رابطه تبیینی نیست؛ یعنی قائل شدن به این دیدگاه که سیاست با اخلاق قابل جمع نیست، مردود است؛ زیرا در اسلام، توجه به هر دو ضرورت دارد. در دین مقدس اسلام، اعتقاد به پیوستگی سیاست و اخلاق وجود دارد؛ اما در عین حال، اخلاق را مقدم بر سیاست می‌داند و جایز نیست یک امر اخلاقی بازچه سیاست قرار گیرد (عالم، ۱۳۸۱: ۷۴). در جمهوری اسلامی ایران؛ که سیاست‌های کلی برنامه‌ی چهارم توسعه آورده شده رعایت اصول اخلاقی یک ارزش به شمار می‌آید. همچنین وجود منشور اخلاقی سازمان‌های مختلف و علی‌الخصوص منشور اخلاقی مربوط به دانشگاه‌ها و رعایت آن از سوی رؤسای دانشگاه و کارکنان در واقع این موضوع، بیانگر بها دادن به ارزش‌های والای اخلاقی در کنار دیگر امور، مانند سیاست، اقتصاد و ... است.

۳.۵.۲ هوش اخلاقی بالای اساتید:

دانشگاه در دنیای پویا و پر مخاطره‌ی امروزی برای این که بتواند بقای خودش را تحکیم بخشد، باید مدیران و کارکنان خودش را ملزم به رعایت اصول اخلاقی و فراگیری هوش اخلاقی^۱ نماید (اسگندری و همکاران، ۱۳۹۱). هوش اخلاقی به معنی ظرفیت و توانایی درک درست از خلاف، داشتن اعتقادات اخلاقی قوی و عمل به آن‌ها و رفتار در جهت صحیح و درست است (Borba, 2005: 23). در دنیای امروزی، تنها رهبران با هوش اخلاقی بالا می‌توانند در سازمان، اعتماد و تعهد ایجاد کنند که مبنایی برای تجارت گسترده و درست است (مختاری‌پور و سیادت، ۱۳۸۸). همچنین پژوهش‌های انجام شده در بیش از ۱۰۰ شرکت نشان داد که هوش اخلاقی تأثیر بسیار قوی بر عملکرد مالی سازمان دارد (Barling & Turner, 2002). در عصر حاضر دغدغه و نگرانی مدیران امروزی بروز مشکلات و مسایل پیچیده‌ای است که از

^۱.Moral Intelligence

طریق رعایت نشدن اصول اخلاقی توسط زیردستان می‌باشد. در این راستا مؤثرترین پدیده‌ای که می‌تواند یاور مدیران و راه‌گشای مسایل و مشکلات باشد غیر از هوش اخلاقی نمی‌تواند مؤثرتر از آن باشد (Vincent, 2003). هنگامی که رهبر پیوسته صادق باشد و همراه با اصول و ارزش‌های اخلاقی عمل کند، نوعاً عملکرد بالایی را در سرتاسر فروش، سود، نگهداری افراد، شهرت و رضایت مشتری ایجاد می‌کند (Manallack, 2006).

رعایت اصول اخلاقی از وظایف اصلی مدیران می‌باشد (مکسول^۱، ۱۳۸۷، ۱۶). اخلاقی بودن نه تنها سبب رضایت کارکنان و مشتریان است بلکه مشتریان و کارکنان را به دوست‌داران دو آتشی مدیران تبدیل می‌کند. دوست‌دارانی که از ارتباط با مدیران لذت می‌برند و سعی می‌کنند آشنایان و سایر همکاران خود را در این لذت سهیم کنند. به همین دلیل مبلغان بدون مزد مدیران می‌شوند و در شرایط بحرانی، مدیران را رها نمی‌کنند (فرامرز قراملکی، ۱۳۸۷: ۱۰۷). طبق گزارش مجله‌ی فورچون، ۶۳ درصد مدیران عالی شرکت‌های برتر تجاری بر این باورند که رعایت اخلاقیات، موجب افزایش تصویر مثبت و شهرت سازمان شده، منبعی برای افزایش مزیت رقابتی به شمار می‌آید (Buckly & et. al, 2001). بنابراین یکی از قدرت‌های نرم در سطح دانشگاه، داشتن اساتید با هوش اخلاقی بالا است. چرا که متخصصان پیش‌بینی می‌کنند که دانشجویان در دانشگاه‌ها به گونه‌ای روزافزون، متنوع‌تر خواهد شد. شرکت‌هایی که بتوانند نیازهای این افراد متنوع را درک کرده، از این تنوع به خوبی بهره‌گیرند، موفق‌تر خواهد بود. لازم است اساتید دانشگاه‌ها، توانایی مدیریت افراد با جنسیت، سن، نژاد، مذهب، قومیت و ملیت‌های مختلف را داشته باشند. رعایت عدالت و اخلاق در برخورد با این دانشجویان در محیط دانشگاه، مدیریت آن‌ها را تسهیل می‌کند و این امکان را برای دانشگاه فراهم می‌سازد که از مزایای افراد متنوع بهره‌گیرند. از طرفی داشتن هوش اخلاقی بالا باعث بهبود روابط، افزایش جو تفاهم و کاهش تعارضات بین اساتید و دانشجویان و شده، عملکرد تیمی دانشجو و استاد را بهبود می‌بخشد.

۴.۵.۲ خدامحوری:

اتکا بر قدرت لایزال الهی که به معنای پذیرش ولایت، خواست و قدرت خداوند است، باعث تقویت قدرت نرم می‌شود: «أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا» (بقره: ۱۶۵) «به درستی که همه قدرت‌ها مخصوص خداوند است» خداوند در آیه دیگری می‌فرماید: «أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَالَ اللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ» (شورا: ۹) «آیا به راستی غیر از خدا اولیایی گرفته‌اند؟ در حالی که ولی مردم، تنها خداست». از این رو، آیات قرآن کریم و روایات، فی‌نفسه و بالذات هیچ قدرتی جز خدا را به رسمیت نمی‌شناسند؛ زیرا انتشار قدرت و اقتدار در اسلام، از رأس به ذیل است؛ یعنی اقتدار اصلی از خداست؛ بر خلاف دیدگاه‌های مادی که حاکمیت را اصالتاً از آن بشر می‌دانند (زرشناس، ۱۳۷۸: ۲۳). ایرانیان نیز تکیه بر قدرت لایزال الهی را مهم‌ترین نماد ملی و مذهبی

¹.Maxwell

خود می‌دانند. از این‌رو در فرهنگ ایرانیان، خدامحوری جایگاه خاصی دارد؛ به گونه‌ای که آن‌ها به هنگام ورود اسلام، پیرو دین زرتشت، و معتقد به خدای یگانه بودند.

۹۳

دو فصلنامه علمی-پژوهشی

مطالعات

قدرت نرم

رضا رستمزاده و همکار

شناسایی و الویت‌بندی مؤلفه‌های قدرت نرم در دانشگاه بر اساس مدل فازی VIKOR

۵.۵.۲ الگوسازی در دانشگاه بر اساس آموزه‌های دینی:

الگوسازی بر اساس آموزه‌های دینی، مانند تقویت اخلاص و معنویت، به تقویت اراده، اقتدار و صلابتی منجر می‌شود که شخص در مقابل اغواگری و هجومه دیگران ایستادگی می‌کند. انسانی که عمل، قیام، سکوت و تحرکش آمیخته با اخلاص و بر اساس رضایت خداوند باشد، شکست‌ناپذیر خواهد شد (افتخاری، ۱۳۸۹: ۱۶۵). حق‌مداری، از خودگذشتگی، کمال‌جویی، اطاعت محض از خدا، پیامبر، امامان معصوم و ولایت فقیه، روحیه صبر، استقامت، جهاد و سازندگی، بصیرت و دانایی که الهام گرفته از اخلاص و معنویت است، از ویژگی‌های بسیج که برآمده از درون نظام اجتماعی و سیاسی جمهوری اسلامی ایران است به شمار می‌آید. بر اساس این خصوصیات ذاتی بسیج، امام خمینی (ره) فرمودند: «من همواره به خلوص و صفای دل بسیجیان غبطه می‌خورم و از خدا می‌خواهم تا با بسیجیان محشورم فرماید؛ چرا که در این دنیا افتخارم این است که خود بسیجی‌ام» (موسوی خمینی، ۱۳۷۰، ج ۲۱، ۵۳). الگوی بسیج، در داخل فرهنگ رسمی جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته، و به لحاظ پایگاه، یک نهاد است (افتخاری، ۱۳۸۹: ۱۲۱). که از سرمایه‌های اجتماعی نظام محسوب می‌شود. علت ماندگاری و نفوذ آن نیز به این دلیل است که ریشه در اسلام دارد. از این‌رو، همیشه پویا و کارآمد است (خامنه‌ای، ۱۳۷۲). در حقیقت، اسلام و آموزه‌های شیعی، مهم‌ترین کانون تولید قدرت نرم را در دانشگاه‌ها به وجود آورد که در بسیج یکپارچه سیاسی توده‌ها و طبقات اجتماعی مختلف نمود پیدا کرد. البته در تاریخ و تمدن ایران زمین، فرهنگ اجتماعی و عناصر سامان‌بخش آن اصالت دارد.

۶.۵.۲ ولایت‌مداری اساتید:

در عصر غیبت امام معصوم (ع)، رهبری فقیه جامع‌الشرایط در نظام سیاسی تشیع، در نهاد ولایت فقیه تبلور می‌یابد. با توجه به اینکه در این بخش موضوع مورد نظر ما درباره بررسی مؤلفه ولایت فقیه به منزله‌ی قدرت نرم است، وجود و اصالت ولایت فقیه در رأس حکومت اسلامی را مفروض گرفته‌ایم. ولایت فقیه در اندیشه سیاسی شیعیان، در طول نبوت و امامت معصومان (ع) قرار می‌گیرد و لازمه عقیده به نبوت، امامت و اهداف بعثت پیامبران، حاکمیت پیامبر و امامان معصوم (ع) و در تداوم آن، امر ولایت فقیه است؛ بدین معنا که ولی فقیه در عصر غیبت امام معصوم (ع)، ادامه‌دهنده همان راه است و همه امور مربوط به حکومت و سیاست که برای پیامبر و امامان معصوم (ع) مقرر شده است، برای ولی فقیه جامع‌الشرایط نیز وجود دارد. امام خمینی (ره) در این باره معتقد است: «امروز فقهای اسلام حجت بر مردم هستند. همان‌طور که حضرت رسول (ص) حجت خدا بود و همه‌ی امور به او سپرده شده بود و هر کس تخلف می‌کرد، بر

او احتجاج می شد، فقها از سوی امام (ع) حجت بر مردم هستند. همه امور و تمام کارهای مسلمانان به آنان واگذار شده است» (موسوی خمینی، بی تا: ۸۲). قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، ولایت امر در عصر غیبت را به ولایت فقیه سپرده است: «در زمان غیبت حضرت ولی عصر (عج)، در جمهوری اسلامی ایران ولایت امر و امامت امت بر عهده فقیه عادل و با تقوا، آگاه به زمان، شجاع، مدیر و مدبر است که طبق اصل ۱۰۷ عهده دار آن می گردد» (قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اصل ۵). فوکویاما در یک سخنرانی بیان می دارد، در بین تمامی مذاهب اسلامی، شیعه تنها مذهبی است که نگاهش به ولایت فقیه است. ولایت فقیه شیعه را تهدیدناپذیر کرده است. تهدیدناپذیری، شکست ناپذیری و فناپذیری در این تحلیل، مبتنی بر اصول و میانی انقلاب اسلامی ایران است (ایزدی، ۱۳۸۰: ۸). هم در زمان رهبری امام خمینی (ره) و هم در زمان فعلی که رهبری بر عهده آیت الله خامنه‌ای است، جایگاه ولایت فقیه توانسته است در مقابل هجمه‌های داخلی و خارجی بایستد و آنها را خنثی سازد. از این رو ولایت‌مداری اساتید دانشگاه موجب بسط و توسعه این فرهنگ عظیم ولایت‌مداری از طریق دانشجویان در سطح کشور خواهد شد.

۷.۵.۲ بومی کردن علوم انسانی در دانشگاه:

هر کشور و نظام سیاسی، آمال و راهبردهای خود را در قالب علوم انسانی دنبال می‌نماید. علوم انسانی نقش ممتازی در خودباوری، اعتقادات و فرهنگ جوامع دارد و بخش مهمی از قدرت نرم غرب با بهره‌گیری از همین علوم در جهان کنونی مستقر شده است. علوم انسانی غرب عموماً ریشه‌ای سکولار دارد و با بهره‌گیری از این منفذ جوامع اسلامی و علمی خسارات فراوان دیده‌اند. شکل‌گیری جریان‌های روشنفکری وابسته به غرب در این فضا شکل گرفته است. جریانی که به دنبال سکولاریزه کردن جامعه و تحقق پروتستانیزم اسلامی در ایران است. دانشگاه ما اگر می‌خواهد قدرت نرم نظام اسلامی را که در بر گرفته از وحی و دین و عقل است به درستی برای جهانیان که گرفتار بحران معنویت هستند تبیین نماید، ضرورت دارد که به علوم انسانی توجه ویژه نماید و آن را با فرهنگ غنی اسلام آمیخته نماید. استاد جوادی آملی (۱۳۸۷: ۲۷) بر این باور است که یکی از ریشه‌ای‌ترین بحث‌ها در باب ارتباط علم و دین توجه به منشأ دریافت‌های علمی و دینی یعنی عقل و وحی و نحوه ارتباط این دو عامل با یکدیگر باشد.

۸.۵.۲ جنبش نرم افزاری در دانشگاه:

در سال‌های اخیر جمهوری اسلامی ایران با هجمه همه جانبه‌ی فرهنگی غرب در تخریب ارزش‌ها و باورهای دینی و انقلابی روبرو گردیده است. جمهوری اسلامی ایران راهکار مقابله با این هجمه فرهنگی را اقدامات فرهنگی می‌داند. کارشناسان بر این باورند کشورهایی که دارای رقابت سیاسی و ایدئولوژیک با قدرت‌های بزرگ هستند از قابلیت‌هایی بهره‌مند می‌شوند که در ازای آن زمینه لازم برای انسجام درونی جهت مقابله با تضادهای بیرونی را به دست می‌آورند (ترابی، ۱۳۸۷: ۹۸). جمهوری اسلامی ایران به این

نتیجه رسیده است که در جهان امروز علم و دانش از ابزارهای اصلی قدرت نرم است و اگر می‌خواهد توان فرهنگی و علمی خود را افزایش دهد، ضرورت دارد جنبش نرم افزاری در ایران ایجاد گردد و به همین منظور است که نقش دانشگاه‌ها در این راهبرد دو چندان احساس می‌گردد. بنابراین این جنبش نرم-افزاری را باید تلاش سازماندهی یافته‌ای برای تولید قالب‌های علمی، اندیشه‌های سیاسی و نشانه‌هایی دانست که قادر به باز تولید و انعکاس هویت انقلابی در کشورهایی از جمله ایران است (ترابی، ۱۳۸۷: ۹۹). بی‌شک در سایه تحقق این مهم ایران می‌تواند به مرجعیت علمی جهان نایل گردد.

۹.۵.۲ مرجعیت علمی ایران در منطقه و جهان:

علم و دانش عامل قدرت نرم هر کشور و ملتی است. دانشگاه باید بتواند با بهره‌گیری از گذشته پر افتخار ایران تلاش نماید که دانشگاه‌های ایران مرجعیت علمی منطقه و جهان را در اختیار گیرد و این یعنی حضور بر قله رفیع قدرت جهانی.

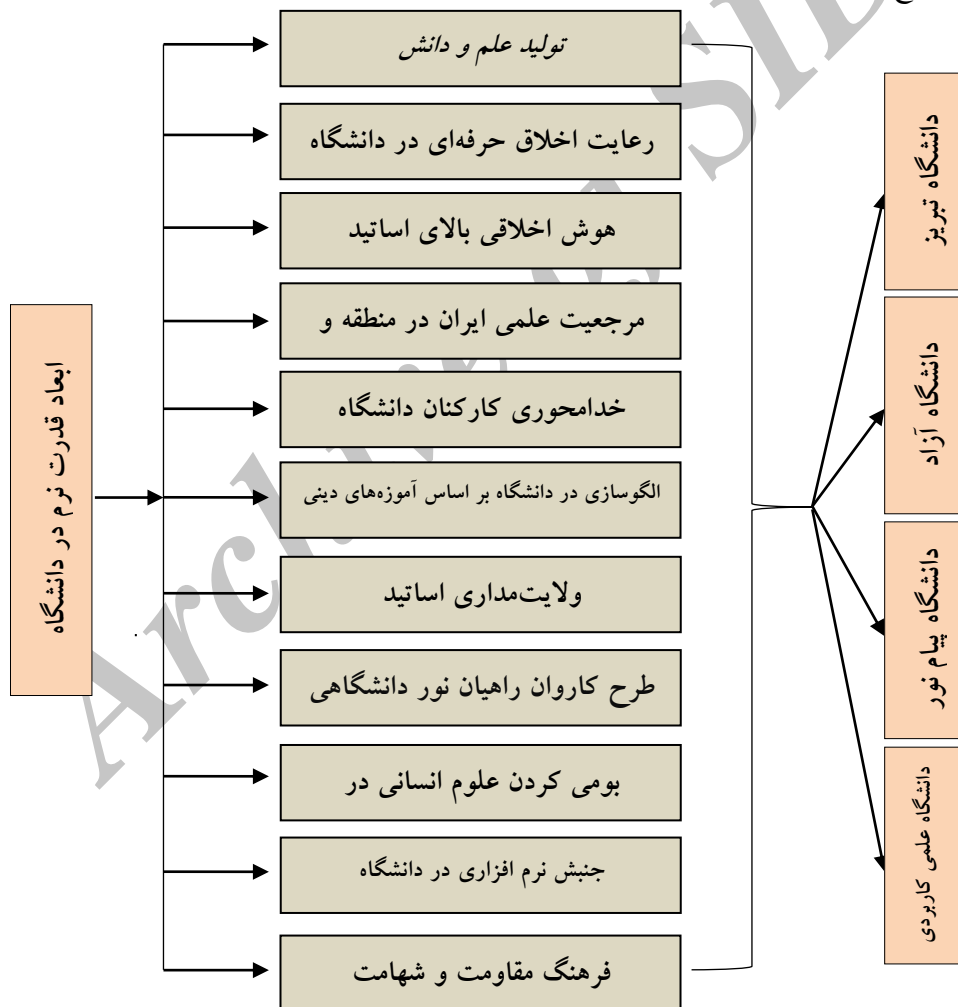
۱۰.۵.۲ طرح کاروان راهیان نور دانشگاهی:

طرح راهیان نور از منابع قدرت نرم نظام جمهوری اسلامی ایران است. چرا که امام راحل، انقلاب اسلامی را مرهون خون شهدا و مقام معظم رهبری داشته‌های انقلاب اسلامی را به برکت مجاهدت شهدا و ایثارگران توصیف کرده‌اند. امنیت جامعه در سایه تلاش ایثارگران به دست آمده است، رزمندگان در دفاع مقدس با دست‌های خالی و توکل به خدا و توسل به ائمه به پیروزی رسیدند. دشمنان پس از ناامیدی از جنگ نظامی به جنگ نرم روی آورده‌اند، به طوری که شبکه‌های ماهواره‌های و ابزارهای جنگ نرم دشمن برای نابودی ارزش‌ها و اصولی برنامه‌ریزی شده است که شهیدان ما برای حفظ آن به شهادت رسیدند. بنابراین طرح راهیان نور از منابع قدرت نرم نظام اسلامی است. تقویت فضای ایثار و شهادت طلبی و مشاهده رشادت‌های دوران دفاع مقدس برای نسل سوم و چهارم انقلاب اسلامی از اهداف طرح کشوری راهیان نور است. که برای رسیدن به این هدف مهم، دانشگاه و دانشجو بهترین طریق می‌باشد.

۱۱.۵.۲ فرهنگ مقاومت و شهامت:

با توجه به مبانی نظری و ریشه‌های کسب قدرت در اسلام، می‌توان از فرهنگ مقاومت و روحیه شهادت طلبی به مثابه یک مؤلفه قدرت نرم یاد کرد. مقاومت و شهادت در اندیشه سیاسی شیعه، عامل نجات‌بخش و یک هدف استراتژیک تلقی می‌شود که خاستگاه آن اعتقادات و باورهای دینی مردم مسلمان است. حضور این دو عنصر در حیات سیاسی و اجتماعی مسلمانان، نقش برجسته‌ای در به وجود آوردن هویت دینی، فرهنگی و بومی مسلمانان داشته و در هر دوره‌ای که از آن غفلت شده، بیچارگی و

ذلت را به دنبال داشته است. این دو عنصر (مقاومت و شهادت)، تنها در منظومه فکری و هویت‌ساز مسلمانان یافت می‌شود (محمدی، ۱۳۸۹: ۹-۱۰). فوکویاما در این باره می‌گوید: «بال سرخ شیعه شهادت-طلبی است که ریشه در کربلا دارد و شیعه را فناپذیر کرده است» (ایزدی، ۱۳۸۷: ۸). فرهنگ شهادت‌طلبی به منزله‌ی یکی از اصلی‌ترین منابع قدرت نرم در بین مسلمانان به شمار می‌آید (افتخاری و شعبانی، ۱۳۸۹: ۹۹). علی شریعتی در دو سخنرانی معروف خود با عنوان «شهادت و پس از شهادت» بیان کرده است: «هنگامی که حکام و قدرت‌های جابر و حاکم مردم را با زور و تزویر خاموش می‌کنند، تنها انتخاب آگاهانه شهادت است که می‌تواند سکوت حاکم را شکسته و حاکم را مفتضح سازد. امام حسین (ع) می‌توانست سکوت کند؛ اما با شهادت راه خود را ادامه داد» (حسین‌زاده، ۱۳۸۶: ۲۱۰).

شکل ۲: فرآیند سلسله مراتبی معیارهای پیشنهاد شده

۳. روش‌شناسی تحقیق

۹۷

دو ضلع‌نام علی-پژوهی

مطالعات

قدرت نرم

شناسایی و الویت‌بندی مؤلفه‌های قدرت نرم در دانشگاه بر اساس مدل فازی VIKOR

رضا رستمزاده و همکار

در تحقیق حاضر از روش مدل فازی VIKOR استفاده شده است که مراحل کاربرد این مدل به شرح زیر می‌باشد:

- گام ۱:** شناسایی و الویت‌بندی مؤلفه‌های قدرت نرم در سطح دانشگاه‌های استان آذربایجان شرقی.
- گام ۲:** مرتب کردن گروه تصمیم‌گیری، تعریف و توصیف یک مجموعه متناهی از ویژگی‌های مربوطه. در تحقیق حاضر، ۱۱ معیار اصلی (مؤلفه‌های قدرت نرم) و ۴ آلترناتیو (نوع دانشگاه) توصیف و ارزیابی شده است.
- گام ۳:** شناسایی متغیرهای مناسب زبانی. متغیرهای زبانی مناسب برای مقدار اهمیت معیارها و امتیاز فازی برای آلترناتیوها با توجه به هر معیار تعیین می‌شود. تصمیم‌گیرندگان از متغیرهای زبانی فازی مثلثی (TFN^1) نشان داده شده در جدول ۱ برای بررسی اهمیت معیارها و رتبه‌بندی گزینه‌ها، با توجه به معیارهای کیفی استفاده کردند.

گام ۴: تجمیع وزن معیارهای فازی اخذ شده از تصمیم‌گیرندگان و تشکیل ماتریس تصمیم‌گیری. جمع رتبه‌بندی فازی $\tilde{x}_{ij}$ ..... نسبت به هر معیار در ادامه محاسبه می‌شود.

$$\tilde{x}_{ij} = (x_{ij1}, x_{ij2}, x_{ij3}) \quad \text{فرمول (۱)}$$

where, $x_{ij1} = \min\{x_{ij1}\}_k$, $x_{ij2} = 1/k \sum_k x_{ij2}$, $x_{ij3} = \max\{x_{ij3}\}_k$,
 که وزن‌های تجمیعی فازی $\tilde{w}_j$ هر معیار می‌تواند محاسبه شود:

$$W = (\tilde{w}_1, \tilde{w}_2, \tilde{w}_3) \quad \text{فرمول (۲)}$$

Where, $w_{j1} = \min\{w_{jk1}\}_k$, $w_{j2} = 1/k \sum_k w_{jk2}$, $w_{j3} = \max\{w_{jk3}\}_k$,
 که ماتریس D که دارای ابعاد $m \times n$ است، از معادله ۳ بدست می‌آید:

$$D = \begin{matrix} A_1 & \begin{pmatrix} \tilde{x}_{11} & \dots & \tilde{x}_{1j} & \dots & \tilde{x}_{1n} \\ \tilde{x}_{i1} & \dots & \tilde{x}_{ij} & \dots & \tilde{x}_{in} \\ \tilde{x}_{m1} & \dots & \tilde{x}_{mj} & \dots & \tilde{x}_{mn} \end{pmatrix} \\ A_i & \\ A_m & \end{matrix} \quad \begin{matrix} x_1 & x_j & x_n \end{matrix} \quad \text{فرمول (۳)}$$

که $x_{ij}, \forall ij$ ، می‌تواند عددی یا فازی باشد. اگر x_{ij} فازی باشد، توسط یک عدد فازی مثلثی TFN به عنوان $\tilde{x}_{ij} = (a_{ij}, b_{ij}, c_{ij})$ نشان داده می‌شود. وزن‌های فازی توسط معادله ۵ قابل توصیف است:

$$W = (\tilde{w}_1, \dots, \tilde{w}_j, \dots, \tilde{w}_n) \quad ; \quad \tilde{w}_j = (\alpha_j, \beta_j, \chi_j) \quad \text{فرمول (۴)}$$

¹. Triangular fuzzy number

گام ۵: دفازی کردن ماتریس تصمیم گیری فازی و وزن فازی هر معیار به عدد. مرکز ناحیه (COA)^۱، یک روش ساده و تجربی است و نیازی به معرفی اولویت هیچ ارزیابی، وجود ندارد. بهترین مقدار عملکرد غیر فازی (BNP^*) برای روش COA $\tilde{n}_{ai} = (lh_{ai}, mh_{ai}, uh_{ai})$ طبق معادله زیر محاسبه می شود:

$$BNP: x_{ai} = lh_{ai} + \frac{(uh_{ai}-lh_{ai})+(mh_{ai}-lh_{ai})}{3}, \quad \forall a \quad (۵) \text{ فرمول}$$

گام ۶: تعیین بهترین مقدار f_j^* و بدترین مقدار f_j^- همه رتبه های معیار، $j = 1, 2, \dots, n$.

$$f_j^* = \max(f_{ij}),$$

$$f_j^- = \min(f_{ij})$$

که f_j^* ، راه حل ایده آل مثبت برای معیارهای f_j ، f_j^- ، راه حل ایده آل منفی برای معیار f_j است. اگر یکی با تمام f_j^* مرتبط باشد، یک ترکیب بهینه خواهد بود که بالاترین نمره مشابه f_j^- ها را خواهد داد.

گام ۷: محاسبه مقادیر S_i و R_i ، $i = 1, 2, \dots, m$ با استفاده از معادله های ۷ و ۸:

$$S_i = \sum_{j=1}^n [w_j (f_j^* - f_{ij}) / (f_j^* - f_j^-)] \quad (۶) \text{ فرمول}$$

$$R_i = \max_j [w_j (f_j^* - f_{ij}) / (f_j^* - f_j^-)] \quad (۷) \text{ فرمول}$$

که S_i نشان دهنده میزان فاصله i امین جایگزین برای راه حل ایده آل مثبت و R_i نشان دهنده میزان فاصله i امین جایگزین برای راه حل ایده آل منفی می باشد. همچنین w_j وزن معیار است که اهمیت نسبی آن ها را بیان می کند.

گام ۸: محاسبه مقادیر Q_i $i = 1, 2, \dots, m$ با استفاده از معادله ۹:

$$Q_i = v \frac{S_i - S^*}{S^- - S^*} + (1 - v) \frac{R_i - R^*}{R^- - R^*} \quad (۸) \text{ فرمول}$$

که $S^* = \max_i S_i$ ، $S^- = \min_i S_i$ ، $R^* = \max_i R_i$ ، $R^- = \min_i R_i$ و v وزن استراتژی معیار اکثریت است. فرض کنید $v = 0.05$ است.

گام ۹: رتبه بندی جایگزین ها.

با توجه به مقدار Q_i محاسبه شده در مرحله ۸، ما می توانیم جایگزین ها را رتبه بندی کنیم و تصمیم بگیریم (رستم زاده و همکاران، ۲۰۱۴).

گام ۱۰: بهترین گزینه (با کمترین Q_i) تحت شرایطی محقق خواهد شد که دو شرط زیر برقرار شود:

$$Q(A^{(2)}) - Q(A^{(1)}) \geq 1/n - 1$$

بطوری که: $A^{(2)}$ از نظر رتبه بندی در موقعیت یا جایگاه دوم قرار دارد و n تعداد گزینه ها می باشد.

شرط دوم: $Q(A^{(1)})$ در فرآیند تصمیم گیری با ثبات است اگر S_i و R_i هم بهترین باشند.

گام ۱۱: انتخاب بهترین گزینه با توجه به انتخاب $Q(A^{(m)})$ به عنوان بهترین راه حل سازشی با حداقل

مقدار Q طبق شرایط بالا.

^۱. Center of area

^۲. Best non-fuzzy performance

جدول ۱. متغیرهای زبانی برای اهمیت و امتیازدهی

مقیاس‌های زبانی برای وزندهی گزینه‌ها	مقیاس فازی مثلثی	مقیاس‌های زبانی برای وزندهی معیارها
Equal	(1, 1, 1)	Equal
Very Poor (VP)	(0.1, 0.1, 0.2)	Very Low (VL)
Poor (P)	(0.1, 0.2, 0.3)	Low (L)
Medium Poor (MP)	(0.3, 0.4, 0.5)	Medium Low (ML)
Medium (M)	(0.4, 0.5, 0.6)	Medium (M)
Medium High (MH)	(0.5, 0.6, 0.7)	Medium Good (MG)
High (H)	(0.7, 0.8, 0.9)	Good (G)
Very High (VH)	(0.8, 0.9, 1)	Very Good (VG)

جدول ۲. اهمیت وزندهی معیارها از دیدگاه چهار تصمیم‌گیرنده

Criteria	Decision Makers			
	D1	D2	D3	D4
C1	H	MH	MH	MH
C4	VH	VH	VH	VH
C3	VH	H	H	VH
C2	MH	M	MH	M
C5	H	VH	H	H
C6	H	MH	H	H
C7	H	M	MH	H
C8	MP	M	M	MH
C9	MH	H	MH	H
C10	H	MH	MH	M
C11	MH	MH	H	M

جدول ۳. رتبه‌دهی گزینه‌ها با توجه به معیارها توسط تصمیم‌گیرندگان

	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	C11	
D1	A1	VG	G	G	MG	M	MG	G	M	VG	VG	G
	A2	G	G	MG	M	VG	VG	VG	M	G	VG	VG
	A3	G	G	G	M	VG	VG	VG	M	MG	G	G
	A4	ML	G	M	M	M	M	ML	M	ML	G	ML
D2	A1	VG	VG	G	G	MG	M	M	MG	MG	G	G
	A2	G	VG	ML	G	ML	G	G	MG	MG	G	VG
	A3	MG	G	G	G	VG	G	VG	G	MG	MG	G
	A4	L	G	G	G	MG	M	M	M	G	M	M
D3	A1	VG	G	VG	G	MG	M	MG	MG	VG	G	G
	A2	VG	G	G	G	G	VG	VG	M	MG	G	VG
	A3	MG	G	M	G	G	VG	G	M	M	M	MG
	A4	ML	G	G	G	M	M	G	ML	G	M	M
D4	A1	VG	VG	G	G	M	MG	MG	M	G	G	G
	A2	VG	VG	M	G	G	G	G	MG	MG	MG	G
	A3	G	VG	G	G	VG	G	VG	G	M	M	MG
	A4	VL	MG	G	G	ML	M	MG	M	G	ML	ML

جدول ۴. اهمیت وزنی معیارها ارزیابی شده توسط تصمیم گیرندگان

	D1	D2	D3	D4
C1	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.6, 0.7, 0.8)
C4	(0.8, 0.9, 1)	(0.8, 0.9, 1)	(0.8, 0.9, 1)	(0.8, 0.9, 1)
C3	(0.8, 0.9, 1)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.8, 0.9, 1)
C2	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.35, 0.5, 0.65)
C5	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.8, 0.9, 1)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)
C6	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)
C7	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.7, 0.8, 0.9)
C8	(0.3, 0.4, 0.5)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.6, 0.7, 0.8)
C9	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.7, 0.8, 0.9)
C10	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.35, 0.5, 0.65)
C11	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.35, 0.5, 0.65)

جدول ۵. رتبه‌بندی گزینه‌ها با توجه به معیارهای اصلی

	D1				D2			
	A1	A2	A3	A4	A1	A2	A3	A4
C1	(0.8, 0.9, 1)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.3, 0.4, 0.5)	(0.8, 0.9, 1)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.1, 0.2, 0.3)
C2	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.8, 0.9, 1)	(0.8, 0.9, 1)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)
C3	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.3, 0.4, 0.5)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)
C4	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)
C5	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.8, 0.9, 1)	(0.8, 0.9, 1)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.3, 0.4, 0.5)	(0.8, 0.9, 1)	(0.6, 0.7, 0.8)
C6	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.8, 0.9, 1)	(0.8, 0.9, 1)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.35, 0.5, 0.65)
C7	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.8, 0.9, 1)	(0.8, 0.9, 1)	(0.3, 0.4, 0.5)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.8, 0.9, 1)	(0.35, 0.5, 0.65)
C8	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.35, 0.5, 0.65)
C9	(0.8, 0.9, 1)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.3, 0.4, 0.5)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.7, 0.8, 0.9)
C10	(0.8, 0.9, 1)	(0.8, 0.9, 1)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.35, 0.5, 0.65)
C11	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.8, 0.9, 1)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.3, 0.4, 0.5)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.8, 0.9, 1)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.35, 0.5, 0.65)
	D3				D4			
	A1	A2	A3	A4	A1	A2	A3	A4
C1	(0.8, 0.9, 1)	(0.8, 0.9, 1)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.3, 0.4, 0.5)	(0.8, 0.9, 1)	(0.8, 0.9, 1)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.1, 0.1, 0.2)
C2	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.8, 0.9, 1)	(0.8, 0.9, 1)	(0.8, 0.9, 1)	(0.6, 0.7, 0.8)
C3	(0.8, 0.9, 1)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)
C4	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)
C5	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.8, 0.9, 1)	(0.3, 0.4, 0.5)
C6	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.8, 0.9, 1)	(0.8, 0.9, 1)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.35, 0.5, 0.65)
C7	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.8, 0.9, 1)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.8, 0.9, 1)	(0.6, 0.7, 0.8)
C8	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.3, 0.4, 0.5)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.35, 0.5, 0.65)
C9	(0.8, 0.9, 1)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.7, 0.8, 0.9)
C10	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.3, 0.4, 0.5)
C11	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.8, 0.9, 1)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.35, 0.5, 0.65)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.6, 0.7, 0.8)	(0.3, 0.4, 0.5)

جدول ۶. مقادیر فازی تجمعی گزینه‌ها و اهمیت وزنی

	W_j^S	A1	A2	A3	A4
C1	(0.6, 0.725, 0.9)	(0.8, 0.9, 1)	(0.7, 0.85, 1)	(0.6, 0.75, 0.9)	(0.1, 0.275, 0.5)
C4	(0.8, 0.9, 1)	(0.7, 0.85, 1)	(0.7, 0.85, 1)	(0.7, 0.825, 1)	(0.7, 0.775, 0.9)
C3	(0.7, 0.875, 1)	(0.7, 0.825, 1)	(0.3, 0.6, 0.9)	(0.35, 0.725, 0.9)	(0.35, 0.725, 0.9)
C2	(0.35, 0.6, 0.8)	(0.6, 0.775, 0.9)	(0.35, 0.725, 0.9)	(0.35, 0.725, 0.9)	(0.35, 0.725, 0.9)
C5	(0.7, 0.825, 1)	(0.35, 0.6, 0.8)	(0.3, 0.725, 1)	(0.7, 0.875, 1)	(0.35, 0.525, 0.9)
C6	(0.6, 0.775, 0.9)	(0.35, 0.475, 0.8)	(0.7, 0.85, 1)	(0.7, 0.85, 1)	(0.35, 0.5, 0.65)
C7	(0.35, 0.7, 0.9)	(0.35, 0.675, 0.8)	(0.7, 0.85, 1)	(0.7, 0.875, 1)	(0.3, 0.6, 0.9)
C8	(0.3, 0.525, 0.8)	(0.35, 0.6, 0.8)	(0.35, 0.625, 0.9)	(0.35, 0.625, 0.9)	(0.3, 0.475, 0.65)
C9	(0.6, 0.75, 0.9)	(0.6, 0.825, 1)	(0.6, 0.725, 0.9)	(0.35, 0.6, 0.8)	(0.3, 0.7, 0.9)
C10	(0.35, 0.675, 0.9)	(0.7, 0.825, 1)	(0.6, 0.8, 1)	(0.35, 0.625, 0.9)	(0.3, 0.55, 0.9)
C11	(0.35, 0.675, 0.9)	(0.7, 0.8, 0.9)	(0.7, 0.875, 1)	(0.6, 0.75, 0.9)	(0.3, 0.45, 0.65)

جدول ۷. مقادیر دیفازی شده گزینه‌ها و وزن تجمعی آن‌ها

	W_j^S	Normalized W_j^S	رتبه‌بندی معیارها	A1	A2	A3	A4
C1	(0.741)	(0.093)	6	(0.9)	(0.85)	(0.75)	(0.292)
C4	(0.9)	(0.113)	1	(0.85)	(0.85)	(0.842)	(0.792)
C3	(0.858)	(0.108)	2	(0.842)	(0.6)	(0.658)	(0.658)
C2	(0.583)	(0.073)	10	(0.758)	(0.658)	(0.658)	(0.658)
C5	(0.842)	(0.106)	3	(0.583)	(0.808)	(0.858)	(0.592)
C6	(0.758)	(0.095)	4	(0.542)	(0.85)	(0.85)	(0.5)
C7	(0.65)	(0.082)	7	(0.608)	(0.85)	(0.858)	(0.6)
C8	(0.542)	(0.068)	11	(0.583)	(0.625)	(0.625)	(0.492)
C9	(0.75)	(0.094)	5	(0.808)	(0.742)	(0.583)	(0.633)
C10	(0.642)	(0.081)	8	(0.842)	(0.8)	(0.625)	(0.583)
C11	(0.642)	(0.081)	9	(0.8)	(0.858)	(0.75)	(0.467)

جدول ۸. مقادیر S, R برای گزینه‌ها

Uni	S	R			Q
A1	0.302	0.012	$S_j^* = 0.302$ $S_j^- = 0.943$	$R_j^* = 0.002$ $R_j^- = 0.068$	0.0757
A2	0.319	0.002			0.0132
A3	0.377	0.015			0.1569
A4	0.943	0.068			1

جدول ۹. رتبه‌بندی دانشگاه‌ها بر اساس شاخص‌های S, R, Q

Q		R		S	
A1	0.0757	A2	0.002	A1	0.302
A2	0.0132	A1	0.012	A2	0.319
A3	0.1569	A3	0.015	A3	0.377
A4	1	A4	0.068	A4	0.943

۴. بحث و نتیجه گیری

مطابق جداول ۱ الی ۹ و بعد از شناسایی مؤلفه‌های مربوط به منابع قدرت نرم در سطح دانشگاه‌های استان آذربایجان شرقی، اقدام به اولویت‌بندی آن‌ها نموده و در نهایت بهترین گزینه انتخاب گردید. همان‌طور که در جدول ۷ نشان داده شده است، اولویت‌بندی معیارها به شرح جدول ۱۰ می‌باشد:

جدول ۱۰. اولویت‌بندی مؤلفه‌های قدرت نرم در دانشگاه‌های مورد مطالعه

اولویت‌بندی	شناسه معیار	معیارها
۱	C2	رعایت اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه
۲	C3	هوش اخلاقی بالای اساتید
۳	C5	خدا محوری کارکنان دانشگاه
۳	C6	الگوسازی در دانشگاه بر اساس آموزه‌های دینی
۵	C9	پومی کردن علوم انسانی در دانشگاه
۶	C1	تولید علم و دانش
۷	C7	ولایت‌مداری اساتید
۸	C10	جنبش نرم‌افزاری در دانشگاه
۹	C11	مرجعیت علمی ایران در منطقه و جهان
۱۰	C4	فرهنگ مقاومت و شهامت
۱۱	C8	طرح کاروان راهیان نور دانشگاهی

با توجه به جدول ۱۰. رعایت اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه نسبت به سایر مؤلفه‌های قدرت نرم از اهمیت بیشتری برخوردار است. همچنین داشتن هوش اخلاقی بالای اساتید دانشگاه در اولویت دوم قرار دارد. در نهایت «طرح کاروان راهیان نور دانشگاهی» نسبت به یازده مؤلفه‌ی قدرت نرم از اهمیت پایین‌تری برخوردار است.

مطابق جدول ۹ هم بهترین گزینه با توجه به شاخص Q به شرح زیر و جدول شماره ۱۱. آورده شده است:

به عبارتی اولویت‌بندی دانشگاه‌ها از نظر عملکردی به منابع قدرت نرم عبارت

است از:

واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی < دانشگاه تبریز < دانشگاه پیام نور < دانشگاه علمی کاربردی

جدول ۱۱. رتبه‌بندی دانشگاه‌های مورد مطالعه از نظر داشتن منابع قدرت نرم

اولویت‌بندی	شناسه معیار	نوع دانشگاه
۱	A1	دانشگاه آزاد اسلامی
۲	A2	دانشگاه تبریز
۳	A3	دانشگاه پیام نور
۴	A4	دانشگاه علمی کاربردی

بر اساس جدول شماره ۱۱. دانشگاه آزاد اسلامی از لحاظ دارا بودن مؤلفه‌های یازده گانه قدرت نرم در جایگاه نخست و دانشگاه تبریز، پیام نور و علمی کاربردی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار دارند.

جدول ۱۲. رتبه‌بندی دانشگاه‌های مورد مطالعه بر اساس عملکرد آنها

نوع دانشگاه	رتبه‌بندی دانشگاه‌ها بر اساس عملکرد
واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی	تولید علم و دانش (C1) اخلاق حرفه‌ای رؤسای دانشگاه (C2) هوش اخلاقی بالای اساتید (C3) بومی کردن علوم انسانی در دانشگاه (C9) جنبش نرم‌افزاری در دانشگاه (C10) فرهنگ مقاومت و شهامت (C4)
دانشگاه تبریز	الگوسازی در دانشگاه بر اساس آموزه‌های دینی (C6) مرجعیت علمی ایران در منطقه و جهان (C11) اخلاق حرفه‌ای رؤسای دانشگاه (C2) طرح کاروان راهیان نور دانشگاهی (C8)
دانشگاه پیام نور	ولایت‌مداری اساتید (C7) خدمت‌محوری (C5) طرح کاروان راهیان نور دانشگاهی (C8)
دانشگاه علمی کاربردی	---

همچنین مطابق جدول ۱۲. دانشگاه آزاد اسلامی در معیارهای؛ «تولید علم و دانش (C1)»، «رعایت اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه (C2)»، «هوش اخلاقی بالای اساتید (C3)»، «فرهنگ مقاومت و شهامت (C4)»، «بومی کردن علوم انسانی در دانشگاه (C9)»، «جنبش نرم‌افزاری در دانشگاه (C10)» نسبت به سایر مؤلفه‌های ۱۱ گانه قدرت نرم وضعیت خوبی داشت. دانشگاه تبریز نیز در معیارهای؛ الگوسازی در دانشگاه بر اساس آموزه‌های دینی (C6)، طرح کاروان راهیان نور دانشگاهی (C8)، مرجعیت علمی ایران در منطقه و جهان (C11) و رعایت اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه (C2) وضعیت خوبی دارد. دانشگاه پیام نور

در معیارهای؛ خدامحوری (C5)، ولایت‌مداری اساتید (C7)، طرح کاروان راهیان نور دانشگاهی (C8) وضعیت خوبی دارد. ولی دانشگاه علمی کاربردی در تمامی معیارهای ۱۱ گانه‌ی قدرت نرم عملکرد ضعیفی دارد.

بنابراین دانشگاه در هر کشور و نظام سیاسی در زمره اصلی‌ترین سازمان‌های تولید کننده قدرت نرم می‌باشد. در جمهوری اسلامی ایران دانشگاه مبدأ تحولات فکری، علمی، سیاسی و اجتماعی است و قادر است با بهره‌گیری از فن‌آوری جدید، ضمن ارتقای تولید علم جایگاه ایران را در منطقه و جهان افزایش دهد. دانشگاه به این دلیل از اهمیت و مطلوبیت برخوردار است که می‌تواند با فعال‌سازی اساتید و دانشجویان این تحرک و پویایی را در جامعه فراهم آورد و با فعال‌سازی همه اقشار دامنه‌ی قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران را افزایش دهد. مقام معظم رهبری در این رابطه خطاب به جوانان می‌فرماید: جوانان عزیزی باید با هوشیاری و احساس مسئولیت برای استمرار و تکمیل این نظام، تلاش کنند، چرا که اقتدار علمی، اقتصادی، سیاسی، اطلاعات بین‌المللی نظام اسلامی، مایه عزت و افتخار همه ملت به ویژه جوانان پر نشاط کشور بوده و خواهد بود (۸۸/۶/۲۰).

آنچه در این مقاله بیان شد، مؤلفه‌های قدرت نرم در دانشگاه‌ها بود؛ مؤلفه‌هایی مانند؛ تولید علم و دانش، اخلاق حرفه‌ای رؤسای دانشگاه، هوش اخلاقی بالای اساتید، فرهنگ مقاومت و شهادت در دانشگاه، خدامحوری، الگوسازی در دانشگاه بر اساس آموزه‌های دینی، ولایت‌مداری اساتید، طرح کاروان راهیان نور دانشگاهی، بومی کردن علوم انسانی در دانشگاه، جنبش نرم افزاری در دانشگاه، مرجعیت علمی در منطقه و جهان، که در تمام آنها اسلام و تشیع به منزله یک اصل و راهنما قرار داشت. در کنار این اصول، موقعیت استراتژیک و ژئوپولیتیک و نیز سابقه تمدنی و اهمیت به علم و داشتن منابع غنی اولیه، از ایران بعد از انقلاب، کشوری قدرتمند و مؤثر در تحولات دنیا ساخته است. این موضوع موجب شده است که امروزه جمهوری اسلامی ایران در مقام یک الگو برای کشورهای آزادی‌خواه دنیا، به ویژه کشورهای مسلمان تبدیل شود؛ زیرا جمهوری اسلامی ایران رویکردی را برای مسائل سیاسی انتخاب کرد که امروزه مورد توجه تمام کشورها قرار گرفته، و آن رویکرد فرهنگی و دینی به مسائل داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی بود. بنابراین برای دستیابی بهتر به این هدف پیشنهادهای زیر ارایه می‌گردد:

۵. پیشنهادهای مقابله با تهدیدات جنگ نرم در سطح دانشگاه‌ها

آنچه موضوع تهدیدات نرم و تهاجم فرهنگی را با اهمیت می‌سازد، گذار نحوه‌ی تهاجم استکبار به منظور تحت سلطه درآوردن ملت‌ها، از تهاجم نظامی به تهاجم فرهنگی است، تا از این طریق بتواند با تخریب بنیان‌های فکری و اعتقادی آن ملت‌ها، هویت ملی و دینی آن‌ها را سلب نماید. شناخت، درک صحیح و داشتن تصویری روشن از ابعاد و همچنین راههای مقابله با جنگ نرم، می‌تواند ما را در دفاع از هویت ملی و دینی خود یاری نماید:

۱.۵ تقویت و پر بار کردن فعالیت‌های فرهنگی و هنری در دانشگاه‌ها:

از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی، نیروهای فرهنگی نقش بسیار حساس و مهمی در باورسازی وجود تهاجم فرهنگی و مقابله با آن را دارند. ایشان با بیان اینکه حرکت عظیم انقلاب اسلامی هنوز در اوایل راه خود است، با تأکید بر تأثیر هنر می‌فرمایند: «من به شما عرض می‌کنم که این حرکت عظیم انقلاب اسلامی، یک حرکت تمام شده نیست. حالا یک گوشه‌ی از لشکر آن من و شمایم که حالا یک ذره مثلاً اهل ادب و فرهنگ و این‌ها محسوب می‌شویم؛ «و لله جنود السماوات والارض»؛ ... این حرکت عظیمی که با انقلاب اسلامی شروع شد، یک حرکت تمام شده نیست؛ مطلقاً تمام شده نیست، آن حرکت ادامه دارد. همین‌که حالا معمول شده که در بیان‌ها و در تلویزیون و توی تبلیغات و توی دادگاه و توی زبان همه، می‌گویند: جنگ نرم؛ راست است، این یک واقعیت است؛ یعنی الان جنگ است. البته این حرف را من امروز نمی‌زنم، من از بعد از جنگ (از سال ۶۷) همیشه این را گفته‌ام؛ بارها و بارها. علت این است که من صحنه را می‌بینم؛ چه بکنم اگر کسی نمی‌بیند؟! ... این تمام نشده. چون تمام نشده، همه وظیفه داریم. وظیفه‌ی مجموعه‌ی فرهنگی و ادبی و هنری هم وظیفه‌ی مشخصی است: بلاغ، تبیین؛ بگویند، خوب بگویند. من همیشه تکیه بر این می‌کنم: بایستی قالب را خوب انتخاب کنید و هنر را بایستی تمام عیار توی میدان بیاورید؛ نباید کم گذاشت، تا اثر خودش را بکند»^۱.

۲.۵ اتحاد اساتید و دانشجویان و جریان‌های سیاسی و دوری از اختلاف و تردید و بدبینی:

دشمنان نظام همواره سعی کرده‌اند با ایجاد اختلاف، چند دستگی و تقابل و نهایتاً درگیری بین اقوام و مذاهب گوناگون و همچنین تنش بین جریان‌های سیاسی، هم در بعد ملی و هم در سطح جهان اسلام به اهدافشان برسند. مقام معظم رهبری در این باره می‌فرمایند: «دشمن در جنگ نرم تلاش دارد با استفاده از ابزارهای فرهنگی و ارتباطاتی پیشرفته و با شایعه و دروغ پراکنی و استفاده از برخی بهانه‌ها، میان آحاد مردم تردید، بدبینی، و اختلاف ایجاد کند ... در قضایای پس از انتخابات، به بهانه انتخابات، ایجاد تردید و اختلاف کردند تا دل‌های مردم نسبت به یکدیگر و نسبت به مسئولان چرکین شود و در چنین فضای مشوش و شلوغی، عناصر مغرض، خائن و دست‌آموز خود را برای کارهای اخلاص‌گرانه وارد صحنه کنند اما به دلیل بصیرت مردم به نتیجه نرسیدند ... هر اقدامی که موجب مغشوش و تهمت آلود شدن فضا شود و مردم را نسبت به یکدیگر بدبین و مردد کند، به ضرر کشور است ... من اصرار دارم که آحاد مردم و جریانات مختلف سیاسی، همه با یکدیگر متحد، در مقابل آن افراد معدودی باشند که مخالف اصل انقلاب و استقلال کشور هستند و هدف آن‌ها تقدیم کشور به آمریکا و استکبار است ... به کسانی که بدنبال

^۱ دیدار مقام معظم رهبری با جمعی از شعرا، فرهیختگان و اهالی فرهنگ، مورخ ۱۳۸۸/۰۶/۱۴.

مصالح کشور هستند، توصیه می‌کنم، از این اختلافهای جزئی، و غیراصولی صرفنظر کنند^۱. ایشان همچنین با تأکید بر تحکیم وحدت و بروز نشانه‌های آن می‌فرمایند: «امروز نشانه‌های وحدت عمومی و همدلی مردم قابل مشاهده است که مناظر بی‌نظیر آن، حضور مردم در نمازهای جمعه ماه مبارک رمضان، حضور گسترده در راهپیمایی روز قدس، و حضور با عظمت در نماز عید فطر در سراسر کشور است ... همه باید در مقابل این وحدت سرتعظیم فرود آورند و در جهت تحکیم آن تلاش کنند ... باید هرآنچه که امکان پذیر است در جهت حفظ و تقویت وحدت مذهبی، و وحدت قومی، تلاش شود»^۲.

۳.۵ امید به آینده و دیدی خوشبینانه همراه با اعتماد به نفس به دور از ناامیدی:

مقام معظم رهبری، امید و اعتماد به نفس را سبب ناامیدی مخالفان دانسته و در این باره می‌فرمایند: «مخدوش کردن نشانه‌های امید و تبدیل آن‌ها به نشانه‌های یأس و تردید، و القای بن‌بست و سیاه‌نمایی، و در نهایت گرفتن پویایی جامعه یکی از خطوط مخالفان است»^۳. ایشان در این رابطه به طور صریح در دیدار با نخبگان می‌فرمایند: «عزیزان من! شرط اصلی فعالیت درست شما در این جبهه‌ی جنگ نرم، یکی‌اش نگاه خوشبینانه و امیدوارانه است. نگاهتان خوشبینانه باشد. ببینید، من در مورد بعضی‌تان به جای پدر بزرگ شما هستم. من نگاهم به آینده، خوشبینانه است؛ نه از روی توهم، بلکه از روی بصیرت. شما جوانید (مرکز خوشبینی) مواظب باشید نگاهتان به آینده، نگاه بدبینانه نباشد؛ نگاه امیدوارانه باشد، نه نگاه نومیدانه. اگر نگاه نومیدانه شد، نگاه بدبینانه شد، نگاه «چه فایده‌ای دارد» شد، به دنبالش بی‌عملی، به دنبالش بی‌تحریکی، به دنبالش انزوا است؛ مطلقاً دیگر حرکتی وجود نخواهد داشت؛ همانی است که دشمن می‌خواهد»^۴. ایشان همچنین می‌فرمایند: «باید درست در جهت مخالف برنامه دشمن که به دنبال ایجاد فضای یأس و ناامیدی در دانشگاه‌ها است، حرکت، و محیط درس و دانشگاه‌ها را فضای امید به آینده کرد»^۵. ایشان همچنین با تأکید بر مسئله اعتماد به نفس در بین دانشجویان می‌فرمایند: «چرا من مسئله‌ی اعتماد به نفس را اصلاً مطرح می‌کنم؟ مگر در کشور چه اتفاقی افتاده که بنده اصرار دارم روی اعتماد به نفس ملتمان یا جوانانمان تکیه کنم؟ توضیحی وجود دارد. ملت ما بر اثر انقلاب، بر اثر دفاع مقدس، بر اثر تأثیر شخصیت ویژه‌ی امام که حالا بعد اگر ان شاء الله یادم ماند، اشاره می‌کنم که در ایجاد اعتماد به نفس ملی، شخص امام و عناصر تشکیل دهنده‌ی شخصیت او، یکی از بیشترین تأثیرها را داشت و بر اثر پیشرفت‌های گوناگون، امروز به

۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با هزاران نفر از بسیجیان سراسر کشور، مورخ ۱۳۸۸/۰۹/۰۴.

۲. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با رئیس و نمایندگان مجلس خبرگان رهبری، مورخ ۱۳۸۸/۰۷/۰۲.

۳. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با رئیس و نمایندگان مجلس خبرگان رهبری، مورخ ۱۳۸۸/۰۷/۰۲.

۴. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با دانشجویان و نخبگان علمی، مورخ ۱۳۸۸/۰۶/۰۴.

۵. دیدار مقام معظم رهبری با جمعی از اساتید و اعضای هیات علمی، نخبگان، و رؤسای دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی، مورخ ۱۳۸۸/۰۶/۰۸.

قدرت نرم

یک نصاب قابل قبولی از اعتماد به نفس دست یافته است. بیم آن هست که در عرصه‌ی جنگ‌های روانی و تبلیغاتی و به اصطلاح جنگ نرم بین ما و دشمنانی که بسیار اصرار بر ادامه‌ی این نبرد دارند، این اعتماد به نفس یا خدشه پیدا کند، تضعیف بشود، متزلزل بشود یا لااقل در حدی که ملت ما به آن احتیاج دارد، پیش نرود. ما در نیمه‌ی راهیم. من به عیان می‌بینم که در ذهن و زبان و عمل بسیاری از برجستگان کشورمان این اعتماد به نفس هنوز به حد نصاب لازم نرسیده»^۱.

۴.۵ راه‌اندازی کرسی‌های آزاداندیشی و نظریه پردازی آزاد در دانشگاه‌ها:

با توجه به اینکه دستگاه تبلیغی و رسانه‌ای فرهنگی استکبار با ارائه اخبار و اطلاعات شبهه انگیز و اغلب نادرست در زمینه رهبران و نهادهای جمهوری اسلامی سعی در القای ناکارآمدی جمهوری اسلامی ایران و ایجاد شک و شبهه در مورد ارزش‌های دینی و هنجارهای مذهبی هستند، وجود تمهیداتی به منظور تبادل آرا و اندیشه‌ها برای جریان‌های سیاسی کشور امری بسیار ضروری به نظر می‌رسد. مقام معظم رهبری در این زمینه می‌فرماید: «بهترین زمینه برای ایجاد فضای اظهار نظر آزاد، تسریع در راه‌اندازی کرسی‌های آزاداندیشی در دانشگاه‌ها است»^۲.

۵.۵ بصیرت نخبگان در دانشگاه‌ها:

یکی از مهم‌ترین راهبردهای ارائه شده و مورد تأکید مقام معظم رهبری، به ویژه پیرامون حوادث بعد از انتخابات و فتنه اخیر، برای مقابله با جنگ نرم، «بصیرت» آحاد جامعه به‌ویژه خواص و نخبگان است. ایشان در جمع مردم خونگرم چالوس و نوشهر در ارتباط با ضرورت وجود بصیرت می‌فرمایند: «بصیرت قطب‌نمای حرکت صحیح در اوضاع اجتماعی پیچیده امروز است به گونه‌ای که اگر کسی این قطب‌نما را نداشت و نقشه‌خوانی بلد نبود ممکن است ناگهان خود را در محاصره دشمن ببیند. اگر بصیرت نباشد، انسان حتی با نیت خوب ممکن است گمراه شود و در راه بد قدم بگذارد»^۳. معظم‌له دلیل تمرکز دشمن روی خواص را نفوذ آن‌ها در میان مردم دانسته و می‌فرماید: «امروز به گمان من هدف و آماج دشمن خواص است. آماج دشمن خواص است. می‌نشینند طراحی می‌کنند تا ذهن خواص را عوض کنند، برای اینکه بتوانند مردم را بکشانند، چون خواص تأثیر می‌گذارند و در عموم مردم نفوذ کلمه دارند. یکی از وظایف اصلی امروز من و شما همین است. ما بصیرت خودمان را در مسایل گوناگون تقویت کنیم و

^۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با دانشجویان دانشگاه‌های استان یزد، مورخ ۱۳۸۶/۱۰/۱۳.

^۲. دیدار مقام معظم رهبری با جمعی از اساتید و اعضای هیئت علمی، نخبگان، و رؤسای دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی، مورخ ۱۳۸۸/۰۶/۰۸.

^۳. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مردم خونگرم چالوس و نوشهر، مورخ ۱۳۸۸/۷/۱۵.

بتوانیم ان شاء الله بصیرت مخاطبان و مستمعان خودمان را هم زیاد کنیم^۱. ایشان با تأکید بر نقش نخبگان و خواص جامعه در اشاعه بصیرت می‌فرمایند: «بصیرت مهم است. نقش نخبگان و خواص هم این است که این بصیرت را نه فقط در خودشان، در دیگران هم به وجود بیاورند. آدم گاهی می‌بیند که متأسفانه بعضی از نخبگان خودشان هم دچار بی‌بصیرتی اند نمی‌فهمند. اصلاً ملتفت نیستند. یک حرفی یکهو به نفع دشمن می‌زنند. به نفع جبهه‌ای که همتش نابودی بنای جمهوری اسلامی است»^۲.

راه کارهای عملیاتی مقابله با تهدیدات نرم در سطح دانشگاه‌ها:

۱. ظاهر شدن نیروهای خودی در صحنه دانشگاه در چهره مدافع حقوق اساتید و دانشجویان در مسایل صنفی و به دست گرفتن پرچم مطالبات عادلانه و جلوگیری از پرچمدار شدن نیروهای غیر خودی در مطالبات صنفی و اجتماعی.
۲. تقویت روابط عاطفی و محبت‌آمیز، احسان و اکرام و حسن خلق بسیج (اساتید و دانشجویی) با اساتید و دانشجویان دانشگاه.
۳. بهره‌گیری از کلیه روش‌های ارتباطات اجتماعی متناسب با شرایط زمان، مکان و مخاطب شامل ارتباط چهره به چهره، ارتباط مشارکت‌پذیر، ارتباط مجازی و الکترونیکی، مستقیم و غیرمستقیم، رسمی و غیررسمی، افقی و عمودی و غیره.
۴. ایجاد امید و نشاط و نگاه خوشبینانه به آینده در بین دانشجویان و مردم برای مقابله با جنگ نرم.
۵. معنوی کردن فضای دانشگاه و اجرای برنامه‌های جذاب معنوی برای دانشجویان.
۶. راه‌انداختن دانشجویان جوان در فضای هیجان، نشاط و حرکت که طبیعت آن‌ها است و آن وقت فکر صحیح منطبق بر اصول علمی، مفاهیم صحیح و پرهیز از کارهای صوری و شکلی به آن‌ها دادن.
۷. توسعه فضای علمی، فرهنگی و اجتماعی دانشگاه با برگزاری جشنواره‌ها، المپیادهای علمی، فرهنگی، ورزشی و هنری، اجرای اردوهای سازندگی، زیارتی و سیاحتی و فعال‌سازی تشکلهای مددکاری و خدمت به محرومان در بین دانشجویان.
۸. برپایی کرسی‌های آزاد اندیشی توسط اساتید و دانشجویان خودی در دانشگاه و گسترش فضای عقلانی تحلیل و بررسی اوضاع کشور به شکل هدفمند و هدایت شده به علاوه نقد علوم انسانی غیراسلامی دانشگاه‌ها به عنوان زیربنای اعتقادی و ارزشی جنگ نرم دشمن و ضرورت و نحوه اصلاح آن.
۹. تقویت بنیه اخلاقی و علمی اساتید در جهت ارتقای قدرت نرم و امنیت کشور و اصلاح نظام گزینش استاد.

^۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با رئیس و نمایندگان مجلس خبرگان رهبری، مورخ ۱۳۸۸/۰۷/۰۲.

^۲. بیانات مقام معظم رهبری در جمع اعضای دفتر رهبری و سپاه ولی امر، مورخ ۱۳۸۸/۰۵/۲۱.

۱۰. فراهم کردن زمینه‌های آشنایی و شناخت کامل آرمان‌های انقلاب اسلامی توسط اساتید و ایجاد زمینه‌های مسئولیت‌پذیری اساتید در انتقال تئوریک آن‌ها به دانشجویان.
۱۱. توانمندسازی اساتید و دانشجویان برای مقابله با تهدیدات نرم‌افزاری علیه انقلاب اسلامی از طریق راه‌اندازی رشته‌های تحصیلی خاص و برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی و پژوهشی آزاد.
۱۲. مطالعه و تحقیق اساتید و دانشجویان در مورد غرب، علوم غربی و مبانی آن و نمایش تناقضات و تضادهای درونی آن‌ها.
۱۳. شناخت مستمر و به روز دشمنی‌های با اسلام و آماده‌سازی اذهان عمومی برای مقابله با جنگ نرم.
۱۴. انتصاب مدیریت‌های دانشگاه‌ها از میان کسانی که آگاهی و شناخت عمیقی نسبت به مواضع غرب در پدیده جنگ نرم دارند.
۱۵. توجیه جوانان دانشجو و دادن قدرت تحلیل به آنان.
۱۶. دادن توان کار و نشاط کار با امید بخشیدن و فضای محیط درس و دانشگاه را فضای امید کردن.
۱۷. میدان دادن به دانشجو برای اظهار نظر و تشکیل کرسی‌های آزاد اندیشی.
۱۸. محیط دانشگاه را محیط معنویت کردن.
۱۹. مواظبت و جلوگیری از تزلزل در کار علمی دانشگاه.
۲۰. بازیابی حقیقی هویت اسلامی- ایرانی خودمان.

منابع

- اسکندری، غلامرضا و اسکندری، کریم و بیک‌زاد، جعفر و کردیچه، شیما (۱۳۹۱)، بررسی تأثیر هوش اخلاقی مدیران بر مهارت‌های ارتباطی آنان در سازمان تأمین اجتماعی استان آذربایجان شرقی، فصلنامه فراسوی مدیریت، شماره ۲۱.
- اسکندری، کریم (۱۳۹۴)، اخلاق حرفه‌ای، جزوه‌ی درسی در مقطع کارشناسی رشته مدیریت کسب و کار، دانشگاه علمی کاربردی.
- اسکندری، کریم و کریم‌زاده، علی، (۱۳۹۳)، شناسایی مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای مدیران از دیدگاه اسلام، قرآن و حضرت علی (ع)، سومین کنفرانس بین‌المللی فرهنگ غدیر الگوی مدیریت جهادی، تبریز، دانشگاه تبریز.
- الماسی، محمدحسین (۱۳۸۸)، ماهیت و عناصر قدرت نرم. نشر ساقی.
- الوانی، سید مهدی و رحمتی، محسن (۱۳۸۶)، فرآیند تدوین منشور اخلاقی بر سازمان، فصلنامه فرهنگ مدیریت، سال پنجم، شماره یازدهم، بهار و تابستان، صص ۴۳-۷۰.
- اصغریان کاری، زینب (۱۳۸۹)، دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در آسیای میانه، پایان‌نامه ارشد، دانشگاه شهید بهشتی.

- افتخاری، اصغر و شعبانی، ناصر (۱۳۸۹)، قدرت نرم «نبرد نا متقارن تحلیل جنگ ۳۳ روزه حزب الله و جنگ ۲۲ روزه غزه». تهران: دانشگاه امام صادق (ع).
- افتخاری، اصغر و همکاران (۱۳۸۷)، قدرت نرم و سرمایه اجتماعی (مطالعه موردی بسیج) تهران: دانشگاه امام صادق (ع).
- ایزدی، حجت الله (۱۳۸۷)، مبانی قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران. مطالعات بسیج، شماره ۴۱، ص ۷-۳۰.
- بیانات مقام معظم رهبری در جمع اعضای دفتر رهبری و سپاه ولی امر، مورخ ۱۳۸۸/۵/۲۱.
- بیانات مقام معظم رهبری در جمع مردم خونگرم چالوس و نوشهر، مورخ ۱۳۸۸/۷/۱۵.
- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با دانشجویان دانشگاه‌های استان یزد، مورخ ۱۳۶۸/۱۰/۱۳.
- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با دانشجویان و نخبگان علمی، مورخ ۱۳۸۸/۰۶/۰۴.
- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با رئیس و نمایندگان مجلس خبرگان رهبری، مورخ ۱۳۸۸/۰۷/۰۲.
- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با هزاران نفر از بسیجیان سراسر کشور، مورخ ۱۳۸۸/۰۹/۰۴.
- بیگ‌زاد، جعفر و صادقی، محمد و کاظمی قلعه، روح‌اله (۱۳۸۹)، اخلاق حرفه‌ای ضرورت اجتناب‌ناپذیری سازمان‌های امروزی، فصلنامه عصر مدیریت، سال چهارم، شماره ۱۶-۱۷، مهرماه صص ۶۳-۵۸.
- بیکی، مهدی (۱۳۸۹)، قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران، چ دوم، تهران، دانشگاه امام صادق (ع).
- پور احمدی، حسین (۱۳۸۹)، قدرت نرم در جمهوری اسلامی ایران، قم: بوستان کتاب.
- تاجیک، محمدرضا (۱۳۸۶)، جنبش دانشجویی و سیاست فرهنگی، (دی ۸۶)، آئین، شماره ۱۰، صص ۴۳-۴۶.
- ترابی، طاهره، (۱۳۸۷)، بازخوانی قدرت نرم با تأکید بر فرهنگ ایرانی اسلامی (مقالات برگزیده همایش بسیج و قدرت نرم)، پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج دانشگاه امام صادق (ع).
- جوادی آملی، عبدالله (۱۳۷۸)، علوم انسانی، هماهنگی وحی و عقل، کتاب اول، پژوهشکده حوزه دانشگاه.
- جواهردشتی، فرانک، خلیلی عراقی و یقین‌لو، مهرانگیز (۱۳۸۷)، اصول اخلاق حرفه‌ای از تدوین تا عمل. (بخش ۲)، ماهنامه تدبیر، شماره ۱۳۶، شهریور ماه، صص ۲-۱۰.
- حسین‌زاده، سیدمحمدعلی (۱۳۸۶)، اسلام سیاسی در ایران، قم، دانشگاه مفید.
- خانی، محمدحسن (۱۳۸۲)، دیپلماسی فرهنگی و جایگاه آن در سیاست خارجی کشورها. (پائیز و زمستان ۱۳۸۲) دانش سیاسی، شماره ۲، صص ۱۳۵-۱۴۸.
- خاوندکار، جلیل و خاوندکار، احسان و متقی، افشین، (۱۳۸۸)، سرمایه فکری، تهران، انتشارات

قدرت نرم

- مرکز آموزش و تحقیقات صنعتی ایران، چاپ دوم.
- دیدار مقام معظم رهبری با جمعی از اساتید و اعضای هیات علمی، نخبگان، و رؤسای دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی، مورخ ۱۳۸۸/۰۶/۰۸.
  - دیدار مقام معظم رهبری با جمعی از شعرا، فرهیختگان و اهالی فرهنگ، مورخ ۱۳۸۸/۰۶/۱۴.
  - زرشناس، شهریار (۱۳۷۸)، اشاراتی دربارهٔ لیبرالیسم در ایران. چ دوم، تهران: سازمان انتشارات کیهان.
  - سرمدی، محمد رضا و شالباف، عذار، (۱۳۸۶)، اخلاق حرفه‌ای در مدیریت کیفیت فراگیر، نشریه علمی پژوهشی اخلاق در علوم و فناوری، سال دوم، شماره های ۴ و ۳، پاییز و زمستان، صص ۹۹-۱۱۰.
  - عالم، عبدالرحمن (۱۳۸۱)، بنیادهای علم سیاست. چاپ نهم، تهران: نشر نی.
  - فرامرز قراملکی، احد (۱۳۸۷)، درآمدی بر اخلاق حرفه‌ای، تهران: مؤسسه‌ی مطالعات بهره‌وری و منابع انسانی، انتشارات سرآمد، چاپ نخست.
  - فوکو، مشیل (۱۳۷۹)، ایران روح یک جهانی بی روح. ترجمه نیکو سرخوش و افشین جان‌دیده، تهران: نشر نی.
  - گردش، حمیدرضا (۱۳۸۱)، مبانی فقهی مشروعیت سیاسی در اندیشهٔ امام خمینی، چ دوم، تهران: مؤسسه فرهنگی قدر ولایت.
  - گلشن پژوه، محمودرضا (۱۳۸۷)، جمهوری اسلامی ایران و قدرت نرم، تهران: معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی، دفتر گسترش تولید علم.
  - لباف، فریبا (۱۳۹۰)، مقابله با جنگ نرم در دانشگاه (با تأکید بر اساتید و دانشجویان). فصلنامه توسعه، سال ششم، شماره ۲۱، صص ۱۰۳-۱۲۴.
  - لشکریبلوکی، مجتبی (۱۳۸۷)، چارچوب تدوین ارزش‌ها و اخلاق حرفه‌ای پژوهش‌های علمی و فناوریانه، فصلنامه‌ی اخلاق در علوم و فناوری. سال سوم، شماره‌های ۱ و ۲، بهار و تابستان، صص ۱۰۵-۱۱۴.
  - محمدی، منوچهر (۱۳۸۷)، منابع قدرت نرم، سرمایه اجتماعی نظام جمهوری اسلامی ایران، (تابستان ۱۳۸۷)، پانزده خرداد، شماره ۱۶، ص ۲۲.
  - مختاری‌پور، مرضیه (۱۳۸۸)، رابطه‌ی بین هوش اخلاقی و رهبری تیمی در مدیران آموزشی و غیر آموزشی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان. پایان نامه‌ی دکتری، دانشگاه علوم پزشکی.
  - مکسول، جان‌سی (۱۳۸۷)، اصول اخلاقیات. قراچه‌داغی، مهدی، تهران: نشر پیکان، چاپ نخست.
  - منصورنژاد، محمود (۱۳۸۶)، تحلیلی بر جنگ روانی، با تأکید بر کتاب و سنت، فصلنامه

- عملیات روانی، سال پنجم، شماره ۱۷.
- موسوی خمینی، روح الله (۱۳۷۰)، صحیفه نور، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
  - موسوی خمینی، روح الله (بی تا)، ولایت فقیه، تهران: پیام آزادی.
  - مهدی جعفری پناه، مهدی و میراحمدی، منصور (۱۳۹۱)، مؤلفه‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران با رویکرد اسلامی، فصلنامه معرفت سیاسی شماره ۸، صفحه ۱۰۵-۱۲۲
  - میرسپاسی، ناصر (۱۳۸۴)، مدیریت استراتژیک منابع انسانی و روابط کار، تهران: انتشارات میر، چاپ اول.
  - میلسن ژان و همکاران (۱۳۸۸)، دیپلماسی عمومی نوین؛ قدرت نرم در روابط بین‌الملل، ترجمه رضا کلهر و سیدمحسن روحانی، چ دوم، تهران: دانشگاه امام صادق (ع).
  - مینایی، مهدی (۱۳۸۸)، انقلاب اسلامی و جایگاه ژئواکونومیک. (تابستان ۱۳۸۸)، اندیشه انقلاب اسلامی، ش ۷ و ۸، ص ۲۴۲-۲۴۴.
  - نای، جوزف (۱۳۸۹)، قدرت نرم ابزارهای موفقیت در سیاست بین‌الملل، ترجمه سیدمحسن روحانی و مهدی ذوالفقاری، تهران: امام صادق (ع).
  - هالیدی، فرد (۱۳۶۴)، تکوین دومین جنگ سرد، ترجمه هرمز همایول یو، تهران انتشارات آگه
  - یمنی دوری سرخابی، محمد (۱۳۸۸) رویکردها و چشم انداز نو در آموزش عالی پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم

-Borba, M. (2005). The step- by – step plan to building moral intelligence: Nurturing Kids Heart & Souls, National Educator Award, National council of self-esteem. Jossey-Bass.

-Buckly, M.R.D. and Beu, D. and Frink, D. (2001). Ethical issues in human resources systems: *Human resource Management Review*. 11(15),11-29.

-Manallack, S. (2006). Is honesty the best form of business risk management? Available at (<http://www.domain-b.com>.)

-Turner, N. And Barling, J. (2002). *Transformational leadership and moral Reasoning*: *Journal of Applied Psychology*. 87(2) .pp.304-310.

-Vincent di, Norcia. (2003). *moral Intelligence*. available at (<http://dinorcia.net/moral.intelligence.php>)